

1 sreda, 09.11.2005.
2 [Otvorena sednica]
3 [Optuženi je ušao u sudnicu]
4 [Svedok je ušao u sudnicu]
5 ... Početak u 09.05h
6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Ustanite, molim.
7 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.
8 Izvolite sjesti.
9 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Milošević, treba da
10 završite Vaše... Gospodine Miloševiću, treba da završite Vaše dodatno ispitivanje.
11 SVEDOK: VLATKO VUKOVIĆ [nastavak]
12 Dodatno ispituje g. Milošević: [nastavak]
13 P: Dobro jutro, gospodine... /nečujno/
14 PREVODILAC: Mikrofon.
15 SVEDOK: Dobro jutro, gospodine Miloševiću.
16 G. MILOŠEVIĆ:
17 P: Gospodin Nice se zadržao vrlo dugo na... na ovom pitanju čišćenja.
18 Molim Vas, pogledajte, imajući u vidu i ono što je zapisao Vaš zamenik u Vaš... r...
19 u ratni dnevnik, onih dana kad je trajala anti-teroristička akcija. E sad,
20 pogledajte Vaš tabulator 5, u kome se nalazi analiza ovih dejstava u vezi sa
21 anti-terorističkom akcijom.
22 O: To je broj 5, gospodine Miloševiću? Da, našao sam taj dokument.
23 P: Da, broj 5. Na drugoj strani... na drugoj strani u analizi se kratko
24 govori o prvom danu rata, o... od prvom... prvog dana ovih dejstava, dakle, u toku
25 prvog dana realizovano, i sve to što piše. U sledećem pasusu -
26
27
28
29
30

1 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Mi to nemamo. Da li bismo mogli to
2 staviti na grafoskop, molim?
3 OPTUŽENI: Drugu stranu.
4 SUDIJA KWON: [simultani prevod] To nije jedan od dokaznih predmeta koji
5 je već uveden. To je iz Delićevog registratora, 359.
6 OPTUŽENI: Upravo broj 5 u listi uvedenih predmeta koje imate uz ovog
7 svedoka.
8 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da li smo to našli?
9 OPTUŽENI: Je l' to sad na grafoskopu? Pretpostavljam da. A, to je na... na
10 engleskom.
11 SVEDOK: Imam ja dokumenat ispred sebe, moj.
12 G. MILOŠEVIĆ:
13 P: Dobro. Molim Vas, ako imate dokument ispred sebe, pogledajte, dakle,
14 imate u toku prvog dana rata i onda se objašnjava kako je realizovan zadatak i
15 šta je bilo. Sledeći pasus je: "U toku drugog dana borbenih dejstava, izvršeno
16 razbijanje šiptarskih terorističkih snaga, blokiranih u Velikoj Kruši /Krushë e
17 Madhe/ i ovladavanje ra... -"
18 PREVODILAC: Molimo Vas da čitate malo sporije.
19 G. MILOŠEVIĆ:
20 P: Da li ste to našli?
21 O. Da, da, na -
22 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, prevodioci
23 mole da usporite i da date tačnu referencu, u odnosu na paragraf.
24 OPTUŽENI: To je na drugoj strani, četvrti paragraf odozdo u srpskom
25 tekstu. Ja čitam peti odozdo. Govori od drugom danu rata.
26 G. MILOŠEVIĆ:
27 P: Kaže: "U toku drugog dana rata... borbeno dejstva... borbeno...ih dejstava
28
29
30

1 izvršeno je razbijanje šiptarskih terorističkih snaga, blokiranih u Velikoj
2 Kruši," itd. O tome se govori. Jeste to našli?

3 O: Da.

4 P: E sad, molim Vas, sledeći pasus kaže: "U toku trećeg dana borbenih
5 dejstava..." - šta piše? Samo ovo.

6 O: "U toku trećeg dana borbenih dejstava, izvršeno je čišćenje..."

7 P: "...preostalog..."

8 O: "...preostalog prostora..."

9 P: Hvala Vam.

10 O: "...oko sela Donje..."

11 P: Dobro. "...Retimlje /Reti e Lartë/," itd.

12 G. NICE: [simultani prevod] Stranica 3 u verziji na engleskom.

13 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Izvolite, nastavite.

14 G. MILOŠEVIĆ:

15 P: Dakle, da li se ovde, i u ovom dokumentu iz tog vremena - gde se ide
16 o...od jednog, drugog, trećeg dana borbenih dejstava - govori o čišćenju?

17 O: Tačno tako, inače -

18 P: U kom... u... u kom smislu je ta reč upotrebljena?

19 O: Pa, čišćenje se upotrebljava samo u jednom smislu, a to je čišćenje...
20 upravo tako: čišćenje terena od neprijatelja. U ovom smislu i u ovom slučaju, to
21 su naoružani teroristi. Isključivo, ja sam to objašnjavô i protekla tri dana, da
22 se taj termin isključivo odnosi na borbu protiv terorista, u ovome slučaju, jer
23 smo protiv njih izvodili borbena dejstva.

24 P: Pukovniče, ja ću Vas... staviti sad pred Vas jedan dokument koji,
25 gospodin Robinson, sam dobio jutros, posredstvom profesora Rakića. Ovo je
26 dokument "Pravilo bataljona".

27

28

29

30

1 Vi ste predavali taktiku, kako sam čuo u Vašem objašnjenju prethodnog
2 dana?

3 O: Predavao sam i taktiku i taktičku obuku. I nema potrebe da mi
4 stavljate to pravilo na grafoskop, jer ga ja maltene znam napamet. Možete me
5 pitati bilo šta iz tog pravila. To mi je posô bio, 17 godina sam to radio.

6 P: Dobro, ali ja ću ipak zbog zapisnika da zamolim da se stavi na
7 grafoskop. Ima ovde, na nekoliko mesta se govori o čišćenju, ali samo da...

8 Dakle, ovo je pravilo koje je -

9 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Vuković, kako to da Vi znate
10 koji dokument gospodin Milošević ima u svojim rukama?

11 SVEDOK: On je rekao "Pravilo bataljon", gospodine Bonomy, a ja sam bio
12 komandant voda -

13 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Hvala.

14 NEPOZNATI GOVORNIK: [simultani prevod] Hvala Vam.

15 G. MILOŠEVIĆ: Ja ću Vas zamoliti da stavite na grafoskop, želim da se
16 pogleda samo jedan mali izvod, a onda da se vidi kako izgleda naslovna strana.
17 Imamo dve strane dalje i propisivanje pravila koja je doneo načelnik
18 Generalštaba JNA, još sedamsto še... još 1977. godine. Tu je reč o borbenim
19 pravilima.

20 Evo, izvol'te, molim Vas, stavite na grafoskop. To je 101. stranica. Ja
21 sam označio... ja sam označio markerom.

22 P: Šta piše tu, u tom dokumentu? To je štampani dokument, "Borbena
23 pravila". To je pravilo bataljona.

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ovo je očigledno kopija pravila bataljon. Samo mi morate reći koju
2 tačku želite da -
3 P: Samo... samo to što sam markerom označio, šta piše tu?
4 O: "Zauzeta zgrada se detaljno pregleda (naročito podrumi i tavani),
5 čisti od preostalih grupa neprijatelja -"
6 P: Hvala, ne treba dalje da čitate. Dakle, čisti se od grupa
7 neprijatelja, to je to. Ot...otvorite sad naslovnu stranu, da se vidi o čemu se tu
8 radi. Naslovnu stranu.
9 O: Ovo je, vidim odma', "Pravilo bataljona", samo delimično kopirano.
10 P: Šta ovo piše? Dobro, delim... -
11 O: To je pravilo bataljon, u zagradi: "(odnosi se na pešadijski,
12 motorizovani, brdski, planinski, partizanski i mornaričke pešadije)".
13 P: Je l' možemo da to vidimo na grafoskopu?
14 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Svjedoče, da li u ovom dokumentu ima
15 bilo šta što nam pokazuje godinu kada je nastao ovaj dokument? Gospodin
16 Milošević nam je rekao da ovaj dokument potiče još iz 1977. A vidim ovdje da je
17 štampan 1988.
18 SVEDOK: /?Dokumenat/ potiče iz 1988. godine, jer tada su izvršene dopune
19 postojećih pravila bataljon.
20 G. MILOŠEVIĆ:
21 P: Samo otvorite...
22 O: I -
23 P: ...te stranice pre -
24 O: A ovde -
25 P: Samo otvorite sledeći list.
26 O: Mislim da nema.
27 P: Ima, ima, ima. Sledeći list.
28 O: Da.
29 P: Šta piše? Dajete da vidimo to na grafoskopu.
30 O: Piše: "Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, Generalštab JNA,
31 Uprava pešadije," broj taj i taj, 16.03.1977. godine. I tada je stupio na snagu
32 pravilo bataljona. A dopunjeno izdanje je upravo ovo iz, verovatno, 1988.
33 godine, kad je...
34 [govornici govore istovremeno]
35 O: ...kad je štampano.
36 P: Štampano, to je dan štampanja, a donošenje pravila je sedamdeset -
37 O: Gore -

1 P: Ko se potpisô tu, ko je potpisô to pravilo -

2 [govornici govore istovremeno]

3 O: Načelnik Generalštaba Jugoslovenske narodne armije, general-pukovnik
4 Stane Potočar.

5 P: Dakle, to pravilo, je l' to... je l'... je l' to spada u grupu borbenih
6 pravila koje /?koja/ ste Vi inače, na katedri za taktiku, predavali?

7 O: Tačno, ovo je osnovno pravilo koje izučavaju - pored pravila četa,
8 vod - koje izučavaju studenti prve, druge godine vojne akademije. Normalno, tu
9 je i pravilo brigade, ali u dosta manjem obimu.

10 P: Dobro.

11 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, ja sam to dobio tek jutros, pa molim da se
12 uvede za dokazni predmet za identifikaciju, a kad bude preveden da ga... da ga
13 prihvatite. Jer to je originalni dokument, odnosno fotokopija originalnog
14 dokumenta. To je opšti akt.

15 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da. Obilježiće se u svrhu
16 identifikacije.

17 SEKRETAR: To će biti D324.

18 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Pukovniče, da li je 1977. godina
19 kada je prvi put nastao taj koncept čišćenja teritorije od neprijatelja, kada je
20 prvi put to korišteno u borbenim pravilima, koliko je to Vama poznato?

21 SVEDOK: /?Koliko/ je meni poznato, gospodine Robinson, a poznato mi je
22 odlično, taj termin "čišćenje" se koristi praktično otkad postoji i stajaće
23 vojske. A ovo pravilo bataljona, koje je doneto 1977., zamenilo je pravilo
24
25
26
27
28
29
30

1 bataljona koje je, kol'ko se sećam, iz 1965. I tu se ne menjaju termini, nego se
2 menjaju taktička načela upotrebe jedinice u skladu, pre svega, sa razvojem ratne
3 tehnike i iskustava iz savremenih ratova, i tako dalje.

4 Ali, većina stvari je preuzeta iz tog starog pravila. To pravilo u... koje
5 je doneto, ja mislim da je 1965., ono je nasledilo neka... neke odredbe i iskustva
6 iz ranijih pravila, i tako dalje. Uostalom, to se radi u svoj stručnoj
7 literaturi svih zemalja ovoga sveta, samo se unapređuju taktička načela. Kažem,
8 pre svega, na osnovu razvoja savremenog oružja -

9 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Hvala. Dakle, Vi kažete da i druge
10 vojske koriste istu tu terminologiju, "čišćenje terena od neprijatelja"?

11 SVEDOK: /nečujno/ ...kažem, rekao sam pretpostavljam da koriste. Nisam
12 čitô, ruku na srce, borbena pravila engleske vojske, ili američke, ali uglavnom
13 to je to; načela su potpuno ista kada je napadano na naseljeno mesto, kad se
14 borimo protiv terorista, uglavnom sve vojske kori... -

15 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Hvala.

16 SVEDOK: /nečujno/ ...između ostalog.

17 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Hvala. U svakom slučaju, to se
18 koristi u Jugoslaviji već mnogo, mnogo godina?

19 SVEDOK: Tačno tako.

20 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Milošević.

21 G. MILOŠEVIĆ:

22 P: Pukovniče, gospodin Nice Vam je postavio pitanje zašto ste Vi

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stanica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 počeli kampanju, šta su bili razlozi za to da krenete baš tada, 24-og, kad je.. Zašto je počela
2 anti-teroristička akcija? Vi se niste složili da je kampanja, ali ta anti-teroristička akcija
3 24-og. Molim Vas, pogledajte tabulator 2, šta su bili razlozi; pitao Vas je za.. za tu anti-
4 terorističku akciju.

5 O: Je l' mislite na...

6 P: Ne tabulator 2..

7 O: ... broj 2?

8 P: ... broj 2, broj 2, izvinjavam se. Izvinjavam se. Broj 2 već uvedenih -

9 O: Ja sam delimično odgovorio na to pitanje, da je procena -

10 P: Čekajte, da Vas pitam šta.. šta piše ovde, molim Vas?

11 O: Da.

12 P: Prvo, da li je datum 24. ili raniji?

13 O: A datum je 23.03....

14 P: Dobro.

15 O: ...kad je doneta..

16 P: E sad..

17 O: ...zapovest?

18 P: ...zapovest je doneta 23., a šta piše u prvom delu, pod 1, "Neprijatelj"? Pročitajte.

19 Dakle, pitanje Vam je bilo koji su bili razlozi..

20 O: Da.

21 P: ...za anti-terorističku akciju? Šta piše na početku, znači od prve rečenice..

22 O: "Neprijatelj:"

23 P: ..pod -

24 O: "...u poslednjih 15 do 20 dana, šiptarsko-terorističke snage su pojačale borbene
25 aktivnosti i napade na jedinice Vojske Jugoslavije i pripadnika /?pripadnike/ Ministarstva
26 unutrašnjih poslova, uz intenziviranje izvođenje diverzantsko-terorističkih akcija u urbanim
27 sredinama. Najjača uporišta šiptarsko-terorističkih snaga su u rejonu sela Retimlje /Reti/,
28 planine Milanovac, sela Studenčane /Studenčan/, sela Samodraže /Samadraxhë/, sela Dobrodeljane
29 /Dobërdolan/ i sela Pagaruša /Pagarushë/.

30 "Šiptarsko-terorističke snage uspostavile su podrinsko-pastrišku /fon./ operativnu

1 zonu, sastava dve brigade (jačine oko 1.500 terorista).

2 "122. brigada -"

3 P: Dobro. Ne morate da... ne morate da čitate dalje.

4 O: Da odgovorim na pitanje?

5 P: Da, odgovorite na pitanje.

6 O: Znači, pretpo... procene vidimo i drugopretpostavljene komande, a i

7 prvopretpostavljene, moje komande /sic/. A i lične moje procene u neposredno mom

8 okruženju, ukazivale su na to da su se pojavile jače terorističke snage u našem

9 zaleđu. Ovde su dati tačno reoni.

10 Ja bi' molio da se postavi bilo koja karta, ali nema panoa, da to

11 pokažem. Bilo bi jasnije. Vidi se da su presečene komunikacije, vidi se da se

12 intenzi...ziviraju borbena dejstva i u urbanim sredinama; 'nači, u gradovima. S

13 druge strane, na osnovu praćenja i pokreta i grupisanja -

14 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Milošević, da li Vam je

15 potrebna karta?

16 OPTUŽENI: /nečujno/ ...potrebe da se zadržavamo na tome, da vraćamo ponovo

17 na kartu. Dovoljno je... dovoljno je -

18 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Dajte onda da idemo dalje.

19 G. MILOŠEVIĆ:

20 P: Još jedan detalj. Sad kad ste... kad ste citirali, Vi ste... u rečenici

21 koju ste citirali, tu piše: "I rejon sela Retimlje," je l' tako?

22 O: Tačno tako. U selu Retimlje je bila komanda -

23 P: Nemojte da objašnjavate, cela ova anti-teroristička akcija odnosila

24

25

26

27

28

29

30

1 se na širi rejon sela Retimlje.

2 O: Retimlje, Studenčane, Samodražu i Dobrodeljane, Pagaruša su u ovome
3 rejonu.

4 P: Da, to sp... al' to piše ovde i piše: Retimlje, Studenčane, Samodražu,
5 Dobrodeljane, Pagaruša.

6 O: Tačno tako.

7 P: Sve je navedeno u ovoj prvoj, koju ste citirali.

8 O: Tačno tako, i deo snaga na planini Milanovac.

9 P: Dakle, tu je Vaša procena da ima... da je 122. i 124. brigada...

10 O: Tačno tako.

11 P: ...UČK?

12 O: 124. u ovom širem reonu Suva Reka /Suharekë/, Orahovac /Rahovec/,
13 Velika Kruša je bila raspoređena. Što je i dokazano, na osnovu zapovedi,
14 dokumenata, karata, spiskova, itd.

15 P: Dobro. Pokazana Vam je slika jednog čoveka koji je očigledno povređen
16 jakim opekotinama.

17 O: Da, sećam -

18 P: To ste videli?

19 O: Video sam.

20 P: Da li ste Vi imali prilike da vidite fotografije ugljenisanih leševa,
21 zapaljenih ljudi, za vreme Vašeg e... svih tih Vaših aktivnosti u... na Kosovu
22 /Kosovë/ i Metohiji?

23 O: Nažalost, imao sam, kako mojih vojnika koji su stradali od NATO
24 bombardovanja, i to pre svega od zabranjenih sredstava, koja su zabranjena po
25 međunarodnim konvencijama. Video sam i veliki broj ugljenisanih leševa civila.

26 P: Dobro, da li -

27 O: Ja sam deo pokazô, deo Vam mogu ponovo pokazat', ako je potrebno.

28 P: Nema potrebe da ponovo pokazujete. Da li je možda postojala neka
29 sumnja da su neki... neke naše snage te ljude polile benzinom pa zapalile, ili

30

31

sreda, 09.11.2005.

Predmet br. IT-02-54-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 ste znali od čega su ti ljudi zapaljeni?

2 O: Ja sam ovde znao o čemu je konkretno reč. 'Nači, i u slučajevima kada
3 su bili to moji vojnici i u slučajevima civilnih žrtava, isključivo je bilo kao
4 posledica dejstva NATO avijacije, što sam i objasnio i j... Vama i gospodinu
5 Niceu.

6 P: Samo još jedno pitanje, pošto je gospodin Nice govorio da je to bila
7 velika ofanziva i kampanja. Vi ste pomenuli ovde podatak da je u tome
8 učestvovalo iz Vaše jedinice 186 pripadnika; odnosno, rekli ste 185 i Vi, 186.
9 Jeste tako rekli?

10 O: Tačno tako sam rekao. I drugog dana mi je angažovan još jedan vod iz
11 rezerve, ali sasvim na drugom pravcu jer su se teroristi izvlačili, pa je
12 komandant tražio da sprečimo izvlačenje terorista.

13 P: Dobro. Da li smo mi, u jednom od onih Vaših izveštaja koji su bili na
14 grafoskopu - i ja ga sad ne bi' vraćao - kad Vi dajete brojno stanje jedinice,
15 videli jednu cifru od oko 1.600 i ne znam koliko...

16 O: To je -

17 P: ...pripadnika?

18 O: To je početni period rata, još nije bila do kraja izvršena
19 mobilizacija. Bilo je negde oko 1.600 vojnika d... i starešina u bataljonu, a
20 kasnije nam se ta cifra popela na dve i po hiljade.

21 P: Dobro.

22 O: Ali, iz toga se vidi...

23 P: Dobro.

24 O: ...da je angažovan jedan vrlo, vrlo mali deo -

25 P: Dobro, a da li -

26 O: /nerazgovetno/

27 P: Da li iz toga proizilazi koji je otprilike procenat, ako ih je bilo,
28 eto...

29 O: Pa, to je -

30 P: ...oko 2.000 Vaša jedinica, 186 je angažovano iz Vaše jedinice, koji -

31 O: Pa, to je ni...

1 P: ...je to otprilike procenat?

2 O: ...ni 10% nije, jer jednostavno više nije moglo da se izvodi zbog...
3 izdvoji zbog organizacije odbrane na granici, a i procene su bile naše takve da
4 - komandanta brigade, pre svega - da ja mogu upravo toliko ljudi da odvojim.

5 P: Dakle, u toj - kako je gospodin Nice rekao - velikoj kampanji, Vi ste
6 imali angažovanje manje od 10% svoje jedinice?

7 O: Tačno tako.

8 P: U toj anti-terorističkoj akciji.

9 Sada još samo par pitanja. Samo jedno j... jedno kratko razjašnjenje oko
10 onog prelaza u... u... preko prelaza Čafa Prušit /Qafa e Prushit/. Vi ste pomenuli
11 da je Vaše komandno mesto bilo gde?

12 O: Moje komandno mesto je tada bilo u selu Žub /Zhub/. To je komandno
13 mesto uređeno u trećem stepenu i postojalo je tu, u poslednjih dvadesetak godina
14 je bilo na tom istom mestu. Da bi se iz Đakovice /Gjakovë/ prešlo preko
15 graničnog prelaza Čafa Prušit, mora se putem proći kroz moje komandno mesto.

16 P: Dobro. Da li su svi civili koji su tu prolazili, išli preko granice...
17 Imate li Vi neke... neka saznanja o tome da li je bilo civila, na primer, u toku
18 prvog, drugog, trećeg meseca agresije NATO u... u blizini Vašeg komandnog mesta?
19 Mislim na Albance, na albanske civile.

20 O: Pa, ja sam to odgovorio. Kasnije se... moje komandno mesto je

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 premešteno u reon sela Brekovac /Brekoc/. 'Nači, neposredno na komandnom mestu
2 živeli su civili, i Srbi i Cigani i Šiptari. Ja sam naveo i primer porodica Maka
3 Ljifaja /Lifaj/ - njega se sećam iz nekih drugih razloga - jer smo imali dobru
4 saradnju. Sećam se porodice Čehu /Čehu/ i du... karakteristično za njega je da je
5 njegov brat od strica, Aćif /Aqif; u engleskom transkriptu: Aqir/ Čeku /fon./
6 komandant bio lokalne... lokalnih terorista u Đakovici. Pa, i... i to nije smetalo
7 da oni žive.

8 Ali, bilo je primera i sledećih: da su se posle ovog prvog talasa
9 iseljavanja, dobar deo civila Šiptara izbeglica sklanjao kod svojih prijatelja.
10 Pa sam vam naveo selo Firza /Firzë/ - oni su se samo rasporedili u selu Moglica
11 /Moglicë/ i Rača /Raçë/. Ali je, recimo, u Brekovcu kod Srbinja /?Srbina/ Šćekić
12 Vukašina bilo dvadesetak izbeglica Šiptara iz reona Peći /Peja/ i reona
13 Orahovca. 'Nači, on ih je primio, nas je obavestio da su kod njega u kući i
14 nikak'ih problema nije bilo, sve vreme rata su ostali tu.

15 P: Pukovniče, ja samo želim da... da precizirate - sad ste rekli, s...sve
16 vreme rata su Albanci živeli u blizini Vašeg komandnog mesta?

17 O: Tačno na komandnom mestu, gospodine Milošević. Komandno mesto nije
18 jedna zgrada. Bataljon raspoređuje svoje komandno mesto otprilike na pola
19 kvadratnog kilometra. I, 'nači, neposredno na komandnom mestu su živeli i
20 civili.

21 P: Da li se desilo da je neko napravio neku štetu nekom od tih civila,
22 ubio nekog od tih civila, ili ga isterao iz kuće, ili ga terao da ide u

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Albaniju?

2 O: Od tih civila iz Brekovca niko nije ubijen. Bio je jedan incident sa
3 civilnim stanovništvom šiptarske nacionalnosti. Mogu da Vam ga ispričam, ako
4 imate...

5 P: Nema, nema potrebe.

6 O: ...vremena, ali nije bilo -

7 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Ne, ne, ne želimo to da čujemo.

8 Gospodine Milošević, prethodno kada ste uveli dokument na kojem ste
9 pokazali da je korišten izraz "čišćenje", iz 1977., to je vrlo dobra upotreba
10 dodatnog ispitivanja. Ali, ovo ne vodi tome. Molim Vas, dajte završite Vaše
11 dodatno ispitivanje. Nemojte ponovo da pokrećete pitanja koja su već pokrenuta u
12 glavnom ispitivanju.

13 OPTUŽENI: Ne, ja n...nijedno od tih pitanja ne želim da... da pokrećem.

14 G. MILOŠEVIĆ:

15 P: Samo kratko recite, pošto ste... pošto Vas je pitao gospodin Bonomy u
16 vezi s Vašim odnosom prema Muslimanima. Niste i... uspjeli da objasnite svoj stav
17 prema Muslimanima, Albancima, Ciganima i drugim nacionalnostima. Kratko, molim
18 Vas?

19 O: Moj stav prema Šiptarima, Ciganima, Muslimanima je isti kao i stav
20 prema bilo kom pripadniku drugog naroda. 'Nači, ne znam kako bi' to objasnio,
21 ja... sem da kažem da sam ja rođen i rastao u jednoj mnogonacionalnoj sredini, kao
22 što je Vojvodina, gde se nikad narod nije delio na osnovu pripadnosti jednom ili
23 drugom narodu ili na osnovu i... veroispovesti. Tako da mi je odnos prema
24 građanima Savezne Republike Jugoslavije potpuno isti, bez obzira na njihovu

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 nacionalnost i vjersko opredelje /?opredeljenje/.

2 A što se tiče Muslimana, toliko imam prijatelja Muslimana odličnih i
3 kućnih, da mislim da nema ni potrebe o tome da pričam. Čak me i vređa ako neko u
4 ovoj sudnici misli nešto drukčije od ovoga što ja kažem. A mogu da Vam navedem
5 imena i prezimena mojih kućnih prijatelja, čak i rodbi... -

6 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Molim Vas, nemojte.

7 Gospodine Miloševiću, sledeće pitanje, molim Vas.

8 G. MILOŠEVIĆ:

9 P: Gospodin Nice Vam je postavio pitanje: "Zašto građani nisu išli u
10 majčicu Srbiju?" Ostavimo na stranu sarkazam, da li su građani - ovde mislim na
11 Albance, pukovniče - da li s... je bilo pojava da građani Albanci takođe sa Kosova
12 beže u unutrašnjost Srbije?

13 O: Bilo je, bilo je dosta primera. Ja mogu da par primera iznesem, gde
14 smo im čak i organizovali da odu do Crvenog krsta u Nišu, jer su se bojali za
15 živote. Konkretno, u pitanju je bila jedna žena sa petoro dece koja nije smela
16 da ode za Albaniju, jer su joj pretili da će je ubiti. A pretili su joj da će je
17 ubiti jer je ona pomagala, između ostalom /?ostallog/, našim snagama, ukazivala
18 ko su teroristi i ko nisu ljudi iz njenog sela. Ja imam ime i prezime te žene,
19 ali bi' zamolio da -

20 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Sledeće pitanje, molim.

21 G. MILOŠEVIĆ:

22 P: Moje je pitanje bilo da li su i Albanci bežali u unutrašnjost Srbije

23

24

25

26

27

28

29

30

1 i Vi ste odgovorili potvrdno. Ja sam odgovor dobio i ne želim da Vas na tome
2 zadržavam.

3 Ne'am više pitanja, hvala pukovniče.

4 O: Hvala Vama.

5 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Pukovniče, ovim ste završili sa
6 svojim svedočenjem. Hvala Vam što ste došli ovde i svedočili, a sada možete
7 napustiti sudnicu.

8 [Svedok se povlači]

9 [Sudije većaju]

10 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Nice, koji je Vaš stav u
11 odnosu na prihvatanje knjiga i onih pamfleta u vezi "Tragova ljudskosti"?

12 G. NICE: [simultani prevod] Ja nisam uspeo da pronađem dodatni materijal
13 o tačnosti transkripta, još uvek tragam za tim, pa bih zamolio da se to odloži
14 dok ne dobijem dodatne informacije. Čini mi se da transkript nije onakav kako se
15 to navodi u knjizi.

16 A što se tiče onog letka koji je navodno NATO izbacio, jeste da su se
17 leci bacali tokom te kampanje, ali mislim da ništa ne ukazuje na to da je to
18 napisao neko kome to nije maternji jezik. Mislim da to nije ni bitno, jer čak i
19 da je NATO bacao te letke, oni su mogli da imaju pristupa ljudima kojima je to
20 maternji jezik. Stoga nemam ništa ni protiv niti za, jednostavno nisam u
21 mogućnosti da uložim prigovor na uvrštavanje.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Ali, što se tiče transkripta, to je već drugo pitanje.

2 [Sudije većaju]

3 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Kay, da li se radilo o dva
4 letka ili samo o jednom letku?

5 G. KAY: [simultani prevod] Mislim da se radilo o jednom letku, o
6 prednjoj i o zadnjoj strani, dakle, da se o tome govorilo. Mi smo govorili da je
7 to dokument koji je bačen, a on je rekao da je to od NATO-a, i da bi zbog toga
8 trebalo to prihvatiti.

9 Što se tiče samog transkripta, hteo bih samo da kažem da je on čuo
10 proglas i on je rekao da je ono što se navodi u knjizi upravo isto ono što je on
11 čuo. I, mi mislimo da se trebamo osloniti na to jer je to dokaz onoga što je on
12 čuo. Dakle, on je čuo ono o čemu se razgovaralo.

13 G. NICE: [simultani prevod] Mislim da je svedok nešto rekao o tome, o
14 njegovoj mogućnosti da predoči taj transkript. E sad, ja ne znam da li on ima
15 nameru to da učini. No, izgledi da mi dođemo do transkripta nisu baš veliki, ali
16 i dalje radimo na tome.

17 [Sudije većaju]

18 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] U redu. Letak se prihvata, a knjiga
19 "Tragovi ljudskosti" biće obeležena u identifikacione svrhe do daljnjeg naloga.
20 A mi ćemo ohrabriti gospodina Miloševića i Tužilaštvo da nastave sa potragom
21 dodatnog materijala koji bi verifikovao sadržaj knjige.

22 SEKRETAR: [simultani prevod] D325 je oznaka za letak, a D326 za knjigu.

23 [Sudije većaju]

24

25

26

27

28

29

30

1 OPTUŽENI: Gospodine Robinson.

2 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Izvolite.

3 OPTUŽENI: O... verovatno je neka greška, knjiga se zo... ne zove "Tragovi
4 ljudskosti", nego "Tragovi nečoveštva".

5 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] U redu. Hvala na ispravci.

6 OPTUŽENI: Pre nego što pozovem sledećeg svedoka, gospodine Robinson,
7 želim da Vas zamolim da ga tretirate kao i prethodnog, jer je on vrlo težak
8 srčani bolesni /sic/. I on me je zamolio da, ako može, dobije takav tretman da
9 pravite pauzu na jedan sat. Time gubite ukupno pet minuta, ustvari.

10 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] U redu, učinićemo to. No, postoji
11 još nešto. Na spisku u skladu sa pravilom 65ter stoji jedna primedba da, s
12 obzirom na njegovo zdravstveno stanje, on treba da se vrati nazad kući do 10-og;
13 međutim, to je sutra. A Vi ste naveli da će Vam biti potrebno četiri sata za
14 ispitivanje, što znači da Vi danas morate da završite sa svojim glavnim
15 ispitivanjem.

16 OPTUŽENI: /nečujno/ ...nastojati. Ja ću -

17 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Ako poštujete njegovo zdravstveno
18 stanje, onda ćete učiniti više od nastojanja.

19 OPTUŽENI: Svakako. A osim toga... osim toga, ja sam upravo zbog toga i
20 tražio da on ranije svedoči, da mu se fiksira dan za danas, jer je bio predviđen
21 da svedoči posle jednog od svedoka. Još posle tri svedoka, ustvari.

22 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Molim da se pozove svedok.

23 OPTUŽENI: Inače, tu je samo jedna mala greška. Danas i sutra on može da
24 bude tu. On bi trebalo preksutra svakako da može da ode. Dakle, danas i sutra da
25
26
27
28
29
30

1 se završi i glavno i unakrsno ispitivanje, što ću ja učiniti, tako da gospodin
2 Nice ima dovoljno vremena.

3 [Svedok je ušao u sudnicu]

4 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Molim svedoka da pročita svečanu
5 izjavu.

6 SVEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa
7 osim istine.

8 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Izvolite sestii.

9 Gospodine Miloševiću, možete početi.

10 SVEDOK: GEZA FARKAŠ

11 Ispituje g. Milošević:

12 P: Dobro jutro, generale Farkaš.

13 O: Dobro jutro.

14 P: Generale, molim Vas, kratko se predstavite i recite ukratko Vaše
15 kretanje u službi i Vaše obrazovanje.

16 O: Rođen sam 01.10.1942. godine, u Bečeju /fon./. To je opština
17 Autonomne Pokrajine Vojvodina. Tu sam završio i osnovno školovanje, osmogodišnju
18 školu, i gimnaziju. Nakon toga, školovanje sam nastavio u Vojnoj akademiji
19 kopnene vojske, i 1964. godine postao sam oficir Jugoslovenske narodne armije.

20 Pretežno sam službovao na teritoriji Srbije, učestvovao sam i u mirovnim
21 snagama Ujedinjenih nacija, na Sinaiju. Od značajnih dužnosti koje sam obavljao
22 u vojsci, mogu reći da sam bio načelnik bezbed... načelnik kontraobaveštajne grupe
23 1. armije, načelnik bezbednosti treće - sadašnje 2. armije, načelnik bezbednosti
24 1. vojne oblasti, pokrajinski sekretar za narodnu odbranu Vojvodine, načelnik
25 štaba Teritorijalne odbrane Vojvodine, pomoćnik saveznog ministra odbrane za

26

27

28

29

30

1 civilnu odbranu, i u toku rata bio sam načelnik Uprave bezbednosti Vojske
2 Jugoslavije. Završio sam sve visoke vojne škole, uključujući tu i Školu
3 nacionalne odbrane, odnosno ratnu školu, kako se tada zvala.

4 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, kako bismo
5 izašli u susret svedoku, napravićemo pauzu u 10.00h, a onda nakon toga na svakih
6 sat vremena, sa pauzama od po 15 minuta.

7 OPTUŽENI: Hvala, gospodine Robinson.

8 G. MILOŠEVIĆ:

9 P: Šta ste bili tokom natea... NATO agresije na Kosovo?

10 O: U toku NATO ad... agresije na Kosovo ja sam bio načelnik Uprave
11 bezbednosti Vojske Jugoslavije.

12 P: Da li ste Vi bili najviši oficir, odnosno general Vojske Jugoslavije
13 zadužen za bezbednost?

14 O: Jesam.

15 P: Jeste li u toj funkciji bili član Vrhovne komande?

16 O: Jesam.

17 P: Šta je bio Vaš zadatak? Samo kratko opišite metodologiju rada,
18 odnosno kako je Vaša služba funkcionisala?

19 O: Pa, zadatak, odnosno Uprava bezbednosti v... radi u tri oblasti. Prvo,
20 sprečava, otkriva i sprečava rad stranih obaveštajnih službi; suzbija rad
21 neprijateljskih... neprijateljsku delatnost u jedinicama Vojske Jugoslavije i
22 prema Vojsci... Vojsci Jugoslavije; i kontraobaveštajno štiti s... institucije i
23 ustanove vojske. Iz tih zadataka proizlazi nadležnost načelnika Uprave
24 bezbednosti; znači, rukovodi ovim radnjama i organizuje ovaj posô.

25

26

27

28

29

30

1 P: Ko je Vaš neposredni pretpostavljeni starešina?

2 O: Moj neposredni pretpostavljeni starešina je načelnik... u ratu,
3 načelnik Štaba Vrhovne komande, general Ojdanić.

4 P: Recite - pošto sam propustio da Vas pitam - šta ste po činu,
5 generale?

6 O: Ja sam general-pukovnik u penziji.

7 P: Hvala. Recite, da li Vam je bila poznata situacija na Kosovu i
8 Metohiji i pre 1998. godine?

9 O: Da. Ja kao mlad oficir, ja sam službovao na Kosovu, odnosno u
10 Prištini /Prishtinë/, i tu sam doživeo prve neprijatne... odavde nosim prve
11 neprijatne utiske, kao oficir, jel /sic/ se tada, u to vreme, desile se prve te
12 rušilačke demonstracije, koji su bili upečatljivi zbog toga što su demonstranti
13 ispred sebe gurali decu. Iz škole izvadili i u međ.. u tašnicama svojim nosili
14 kamenje i gađali i palili sve ispred sebe. To je prvi slučaj u mojoj karijeri
15 gde sam video zloupotrebu dece za ostvarivanje nekih ciljeva.

16 P: Kad je to bilo?

17 O: To je bilo 1968. godine. A -

18 P: To što ste sad opisali, jeste Vi lično videli?

19 O: To sam sve lično video i doživeo. Čak sam morô i porodicu - ja sam
20 imô tada trogodišnjeg sina - morao sam zbog te situacije skloniti sa Kosova.

21 P: A kasnije -

22 O: Kasnije sam -

23 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, molim Vas da
24 pređete na *medias res*. Pređite na suštinu. Svedok ima zdravstvenih problema.

25 G. MILOŠEVIĆ:

26 P: S obzirom na Vaše iskustvo i posao kojim ste se bavili, šta su, po
27 Vašim saznanjima bili ciljevi albanskih terorista na prostoru Kosova i

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Metohije?

2 O: C... dugoročni ciljevi albanskih terorista, separatista jesu bili - i
3 ostali i dan-danas - etničko čisto Kosov... -

4 G. NICE: [simultani prevod] Odgovori ove vrste će nam možda biti od
5 pomoći, a možda i neće, ali uopštena pitanja ove vrste: "S obzirom na Vaše
6 iskustvo i na Vaš posao..." - možda bismo trebali da znamo na koje izvore se on
7 oslanja, pre nego što krene sa iznošenjem ovakvog svedočenja u svojstvu
8 eksperta.

9 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, u svetlu
10 izvođenja Vaših dokaza, da li je potrebno da od ovog svedoka dobijete
11 informacije o ciljevima albanskih terorista na Kosovu i Metohiji? Zar niste
12 izveli dovoljno dokaza u vezi sa tim do sada? Šta još može ovaj svedok da doda
13 svemu tome?

14 OPTUŽENI: Pa, mislim da je ovaj svedok veoma kompetentan da kaže svoje
15 iskustvo o tome, s obzirom da ima najviši čin u Vojsci Jugoslavije, i s obzirom
16 da je bio na najodgovornijem mestu koje se tiče bezbednosti. I mislim da to... te
17 činjenice svedoku daju dodatnu težinu.

18 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] U redu. Ali, imajte na umu ono što
19 je rekao gospodin Nice.

20 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ja se u vezi sa ovim slažem sa
21 gospodinom Niceom. Budući da nam je svedok rekao za šta je on bio zadužen, a to
22 je sprečavanje i zaštita od operacija stranih obaveštajnih službi, zatim borba
23 protiv neprijateljskih aktivnosti unutar jedinica Vojske Jugoslavije, protiv
24 Jugoslavije, a takođe i kontraobaveštajna služba vezano za vojne institucije.

25

26

27

28

29

30

1 I, na osnovu toga, on ima dovoljno kompetencija da iznese svoje viđenje,
2 dakle, podjednako kao i bilo koji drugi oficir /kako je prevedeno/ koga smo već
3 čuli i koji je već svedočio o brojnim aktivnostima i ambicijama OVK-a.

4 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Osim ako ne možete da postavite
5 drugu osnovu za svedočenje ove vrste, molim Vas da pređete na sledeće pitanje.

6 G. MILOŠEVIĆ:

7 P: Generale, molim Vas, recite šta su izvori i osnova saznanja o kojima
8 Vi svedočite?

9 O: A... moja saznanja i izvori saznanja dolaze neposredno iz moje funkcije
10 koju sam obavljao na tim dužnostima. Dolazio sam direktno do tih saznanja,
11 vršeći te dužnosti koje /?na kojim/ sam bio. I dole, oav... osim ovoga što sam
12 dole lično video, na Kosovu, kasnije sam bio načelnik bezbednosti 2. armije,
13 koja je nadležnosti u bezbednosnom smislu imala i nad Kosovom, Kosovom i
14 Metohijom. Tako da moja saznanja se dolazila /sic/, i do mojih saznanja, o kome
15 mogu da svedočim, dolazio sam direktno rukovodeći tim službama.

16 OPTUŽENI: Dakle, gospodine Robinson, skrećem Vam pažnju da je upravo
17 general Farkaš, osim ovoga što je maločas nabrojao gospodin Bonomy na njegovoj
18 funkciji šefa bezbednosti vojske, bio jedno vreme i načelnik bezbednosti 2.
19 armije, koja je u to vreme pokrivala i teritoriju Kosova. Prema tome, svi
20 bezbednosni problemi na Kosovu su mu bili poznati.

21 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Gospodine Farkaš, kada je to bilo?

22 SVEDOK: 1968. sam bio kao mlad oficir na Kosovu, službovao sam, a
23 kasnije, šezdes... od 1985. pa sve do 1990. sam bio na toj dužnosti načelnika
24 bezbednosti 2. armije.

25 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Vidite, ovde se često govorilo o tome
26 da je postojala aktivnost OVK-a i 1998. i 1999. godine. I to je, ustvari, o čemu

27

28

1 se usredsređuju svi dokazi. I, ja mislim da se radi jednostavno o nekom
2 istorijatu ovog svedoka, kad on govori o onome šta je doživeo na Kosovu.

3 A ja Vas molim, gospodine Miloševiću, da pređete na poantu, onako kako
4 Vas je sudija Robinson već pozvao, i da pređete na 1999. godinu, jer je to
5 godina koja nas zanima.

6 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Miloševiću.

7 G. MILOŠEVIĆ:

8 P: Postavio sam Vam pitanje: na osnovu Vaših saznanja, Vašeg rada, šta
9 su bili ciljevi albanskih ekstremista na Kosovu i Metohiji?

10 O: Ciljevi albanskih ekstremista na Kosovu i Metohiji bili su etničk...
11 etničko čisto /?čisto/ Kosovo, pre svega, Kosovo republika, a zatim
12 objedinjavanje svih prostora i teritorija na kojima se nalaze Albanci u jednu
13 veliku državu albansku.

14 P: Da li ste imali, za vreme -

15 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, zaustavite se
16 na trenutak, molim Vas.

17 [Sudije većaju]

18 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, Veće je donelo
19 odluku da morate da pređete na neko drugo pitanje, budući da smo čuli dokaze o
20 ovome ranije. Pređite na drugu temu.

21 OPTUŽENI: Preću /?Preći ću/ na drugu temu, gospodine Robinson, ali
22 smatram da je veoma važno, da je ovaj svedok mogao da vam potvrdi da je glavni
23 cilj bio etnički čisto Kosovo, glavni cilj albanskih ekstremista.

24 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Ne želim da slušam dodatne komentare
25 o tome, gospodine Miloševiću. Dakle, bez dodatnih komentara, nastavite.

26

27

28

29

30

1 OPTUŽENI: Dobro, gospodine Robinson.

2 G. MILOŠEVIĆ:

3 P: Generale, da li znate nešto o stvaranju ilegalnih terorističkih grupa
4 u okviru same JNA? Stvaranju ilegalnih terorističkih grupa u JNA od strane
5 albanskih ekstremista?

6 O: Da. Celih... do 1980-ih godina tu je bilo vrlo intenzivno aktivnosti
7 ekstremista, i mi smo imali izuzetan veliki broj stvaranja ilegalnih m... nj...
8 albanskih grupa, terorističkih grupa u samoj jedini... samim jedinicama
9 Jugoslovenske narodne armije. Iz tog perioda, mi imamo preko 200 slučajeva
10 presuđenih u vezi o... najtežih krivičnih dela što su činili albanski... fu...
11 formirane grupe. Tu... u tu grupaciju pada jedan od najtežih terorističkih akcija
12 koje je izvedena 1987. godine u kasarni Paraćin, gde je jedna grupa albanskih
13 vojnika, organizovana u terorističku organizaciju, ubio četvoricu a teško ranio
14 petoricu -

15 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Ne želimo da slušamo o 1987. godini.
16 Gubimo vreme. Dakle, ne želimo da slušamo o 1987. godini, pređite na 1998. i
17 1999.

18 OPTUŽENI: Dobro.

19 G. MILOŠEVIĆ:

20 P: Generale, da li znate ko je general Aleksandar Vasiljević?

21 O: Da, znam ko je general Aleksandar Vasiljević. Poznato mi je on, za
22 vreme NATO agresije je bio moj zamenik. A inače znam ga iz ranih perioda, iz
23 službe bezbednosti.

24 P: Dobro. General Vasiljević je, u svom iskazu ovde, kad je svedočio 17.
25 februara 2003., naveo da je još 1997. godine na Kosovu i Metohiji, po
26 obaveštajnim izvorima, bila prisutna velika aktivnost albanskih paravojnih
27 jedinica. Da li je to tačno?

28 O: Da. Mogu da potvrdim da ta izjava generala Vasiljevića tačna.

29

30

1 P: On je rekao da su brojni /.../ bivši pripadnici JNA ulazili u te
2 paravojne jedinice.

3 O: Jeste, i to je tačno.

4 P: A dobro, šta je bilo karakteristično - evo, sad su gospodin Robinson
5 i drugi ukazali na to da se koncentrišemo na 1998. i 1999. - šta su albanski
6 ekstremisti i kako činili 1998. godine, prema svim Vašim saznanjima?

7 O: Prema svim mojim saznanjima, to je bila eskalacija terorizma i
8 nasilja. Terorizma prema pripadnicima Vojske Jugoslavije, a nasilje se
9 ispoljavali i prema civilnom stanovništvu. To je bio period jedan vrlo živih
10 aktivnosti terorista, gde mi imamo na tom prostoru blokade puteva, skoro preko
11 50% teritorije je bilo blokirano od njih, tako da nam je bilo otežano, vrlo
12 otežano je bilo snabdevanje vojske, prema karulima... karaulama pogotovo, a i
13 teško je bilo održavati komunikacije između garnizona. Tako da ta godina d... od
14 polovine te godine imamo vrlo intenzivnu aktivnosti terorističkih... organizovanu
15 terorističkih napada. Zauzimanje određenih objekata privrednih, i tako dalje. Da
16 kompletan život na prostoru Kosova i Metohije faktički je bio blokirano.

17 P: Možete li da kažete od koga ste dobijali informacije o ovim
18 aktivnostima -

19 [govornici govore istovremeno]

20 O: O... o ovim aktivnostima... ja sam u to vreme /?vreme/ bio pomoćnik
21 saveznog ministra za civilnu odbranu, to sam dobio informacije od područnog
22 organa, a dobijô sam informacije i na kolegijumima i sednicama saveznog ministra
23 odbrane.

24 P: Sa... -

25 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, sada ćemo
26
27
28
29
30

1 napraviti prvu pauzu, i to od 15 minuta.

2 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo, ustanite.

3 ... Početak pauze u 10.06h

4 ... Sednica nastavljena u 10.26h

5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Izvolite sjesti.

6 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Miloševiću.

7 GĐA PREVODILAC: Mikrofon za gospodina Miloševića.

8 OPTUŽENI: Da skrenem pažnju, ovde u transkriptu piše: "pomoćnik saveznog

9 ministra za civilnu odbranu". Ne postoji ministar za civilnu odbranu, postoji

10 ministar odbrane. A general Farkaš je bio pomoćnik ministra odbrane zadužen za

11 civilnu odbranu.

12 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da, dobili smo sad to pojašnjenje.

13 G. MILOŠEVIĆ:

14 P: Generale, maločas ste objasnili kakva je bila bezbednosna situacija

15 na Kosovu i Metohiji 1998. godine., i rekli nešto o toj eskalaciji terorizma i

16 stanju. Moje pitanje glasi: kako je država reagovala na to stanje?

17 O: Normalno, na to stanje je država reagovala kao svaka normalna država.

18 Na delu teritorije je terorizam u eskalaciji, na tom prostoru postoje legalno

19 vlasti državne, ustavom određene. Tu su, na tom prostoru, delom prisutni i

20 savezni organi, u vidu savezne h... vojske, i na tom prostoru postoje der... ovaj,

21 nadležnosti Srbije u celini. Prema tome, država je u tom trenutku reagovala

22 delegiranjem svojih organa dole, na Kosovo i Metohiju, radi neposrednog

23 pratenje... praćenja situacije.

24 A stanje u vojsci je bila takva da se moralo dizati borbena gotovost

25 jedinice i povećati bezbednost vojske u kasarnama i na teritoriji, pogotovo

26

27

28

29

30

1 na karaulama.

2 P: Hvala, generale. Sad ćemo da pređemo na jednu temu koja se ovde veoma
3 često pominje, a to je problem dobrovoljaca i, u širem smislu, problem učešća
4 raznih kategorija civila u ratu.

5 Generale, Vi ste od 1995. godine bili pomoćnik saveznog ministra odbrane
6 zadužen za civilnu odbranu...

7 O: Da.

8 P: ...je li to tačno?

9 O: Jeste.

10 P: Na osnovu kojih propisa je bila zasnovana ova kompletna organizacija
11 civilne odbrane?

12 O: Pa, kompletna organizacija civilne odbrane zasniva se na zakonu
13 odbrane, a zatim na svim ostalim podzakonskim aktima koji iz tog zakona
14 proilaze... proizlaze, pa sve do određenih naredbi, uputstava, što donosi iz svoje
15 nadležnosti savezni ministar odbrane.

16 P: Generale, molim Vas da pogledate tabulator 1 u Vašim dokaznim
17 predmetima.

18 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, on je preveden.

19 G. MILOŠEVIĆ:

20 P: Šta se nalazi u tabulatoru 1, ovih Vaših dokaznih predmeta?

21 O: U tabulatoru 1 je pravilnik o organizaciji, razvoju i formaciji
22 jedinice Civilne zaštite Saveznog ministarstva odbrane.

23 Ovde je, /?u/ ovom pravilniku, savezni ministar odbrane doneo
24 organizacijsku strukturu jedinice Civilne zaštite, koje su kategorisane u 12
25 kategorija - grupacije - zavisnosti od ugroženosti teritorije koji treba da

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 09.11.2005.

Predmet br. IT-02-54-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 pokrivaju te jedinice i o populaciji stanovništva koje se nalaze na toj
2 teritoriji. Zato vidite da imamo kategorije od jedan... od 1 do 12. I ovo se
3 izražava u bojnim... brojnim veličinama tih jedinica.

4 Pored ovih jedinica Civilne zaštite opšte namene, tu se nalaze i
5 savezne, od Civilne zaštite, koji je predviđen za hitnu intervenciju u slučaju
6 elementarnih nepogoda, akcidentne situacije, ili u slučaju potrebe u... za vreme
7 ratnih dejstava.

8 P: Generale, molim Vas, pročitajte samo drugi deo člana 1, koji počinje:
9 "Radi zaštite..." - šta piše ovde? "Ovim pravilnikom utvrđuje se organizacija,
10 razvoj i formacija jedinica Civilne zaštite koji se..."

11 O: "...koji se obrazuje za određenu teritoriju, radi zaštite civilnog
12 stanovništva i materijalnih i drugih dobara od ratnih razaranja, prirodnih i
13 drugih nesreća i opasnosti u miru i ratu."

14 P: Dakle, da li je to suština njihovog postojanja i zadatka zbog koga su
15 ti organi formirani?

16 O: Tačno, to je suština i zadatak. To je i po međunarodnim konvencijama,
17 Ženevske konvencija isto tako predviđa form... organizaciju... o...ovakvu organizaciju
18 civilnu zaštitu.

19 P: Kada je donet ovaj pravilnik?

20 O: Ovaj pravilnik je donet... e, sad, ovde ne vidim. Ja mislim da je
21 pravilnik... ovde nema datuma. A, ima. O... 08.09.1995. godine.

22 P: Hvala, generale.

23 O: Molim.

24 P: Možete li da objasnite i opišete organizaciju celokupnog tog sektora
25 za civilnu odbranu Saveznog ministarstva odbrane. Ja Vam skrećem pažnju na
26
27
28
29
30

1 tabulator 5, u kome je...

2 O: Da, u tabulatoru 5 je pre'stavljen /sic/ Savezno ministarstvo
3 odbrane, na čelu sa saveznim ministrom za odbranu. On ima sekretarijat. Ovde
4 nije prikazan, ima i kabinet, i svog zamenika. I na direktnoj vezi ima sedam
5 veza. Prva veza je Sektor za civilnu odbranu, Sektor za vojnu privrednu
6 delatnost, Sektor za građevinu i urbanizam, Pravna uprava, Uprava za finansiju
7 /?finansije/ i budžet, Uprava za statusna pitanja, i Odeljenje bezbednosti.

8 P: Dobro. Ovaj Sektor za civilnu odbranu, koji je ovde grafički prikazan
9 detaljnije, Vi ste bili na čelu tog Sektora za civilnu odbranu?

10 O: Jeste, ja sam bio na čelu tog sektora.

11 P: I sada objasnite Sektor za civilnu odbranu, molim Vas.

12 O: Sektor za civilnu odbranu ima osam celina. To je Odeljenje za
13 organizaciju mobili... o...or...organizacijsko-mobilizacijske pripreme saveznih
14 državnih organa, to je prvo odeljenje.

15 Drugo je Odeljenje za pripremu velikih privrednih sistema.

16 Treći je Odeljenje za civilnu zaštitu i odbranu.

17 Četvrto Odeljenje veze... veze za... i kriptozastitu.

18 Peto je Savezni centar za osmatranje i obaveštavanje.

19 Šesto Komisija za razmenu ratnih zarobljenika i potraga za nestalim
20 licima.

21 Sedmo Referat za pravne i personalne poslove.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 I, osmo je Referat za informatičku podršku.

2 H... ovde, to je sastav m...ministarstva.

3 A za min... za ovaj sektor je vezan... su i dva područna organa. To su
4 Područno organ za teritoriju Republike Srbije i Područni organ za Republiku Crne
5 Gore.

6 P: Hvala, generale. Da li možete da kažete šta je sadržala naredba o
7 obrazovanju štabova civilne odbrane od dvadeset... 22. februara 1999. godine? Ona
8 Vam se nalazi u tabulatoru broj 2.

9 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, prevedeno je na engleski jezik.

10 /nerazgovetno/

11 G. MILOŠEVIĆ:

12 P: Da li ste našli tabulator...

13 O: Jesam, našo sam...

14 P: ...generale?

15 O: ...tabulator. Ova naredba je doneta 22.02.1999. godine, i sa ovom
16 naredbom saveznog ministra za odbranu regulisano je formiranje štabova Civilne
17 zaštite. Ti štabovi se formiraju na različitim nivoima, od opštine pa preko
18 okruga, pokrajine, pa sve do saveznih institucija. Ovde je detaljno regulisano
19 o... na kojim nivoima kakvi štabovi se postavljaju i objašnjeno je - u stavu 4 na
20 2. strani - kako štabovi Civilne zaštite... od kojih organa se formiraju.

21 P: Dobro. Recite, molim Vas, u skladu sa kojim zakonima i pravilnicima
22 je sačinjena ova naredba?

23 O: Pa i ova naredba, osnovni...

24 P: Šta piše na...

25 O: Osnov je...

26 P: ...početku?

27 O: ...Zakon o odbrani. Pre svega, zasniva se na Zakonu o odbrani
28 Jugoslavije. I ostalo, postoje određene uredbe savezne vlade koji daju elemente

29

30

1 za uspostavljanje ovakvog sistema štabova Civilne zaštite. I ovde je... sve je to
2 u skladu sa planom odbrane...

3 P: Dobro.

4 O: ...z...zemlje.

5 P: Dobro. E sada ćemo zanemariti sve druge elemente ovih štabova koje
6 ste objasnili, na teritoriji cele Republike Srbije i Crne Gore; znači, na
7 teritoriji SRJ. Moje će se pitanje sad odnositi samo za teritoriju Centra za
8 odbranu Priština. Ja se nadam da možete da nađete tabulator 4, gde je data
9 organizacija civilne zaštite na teritoriji Centra za odbranu Priština.

10 Recite, molim Vas, koliko je bilo ukupno jedinica i koliko pripadnika
11 tih jedinica u centru, koj...koji su obuhvanje...ćeni Centrom za odbranu Priština?

12 O: U raznim varijantama organizacije jedinice Civilne zaštite, na tom
13 prostoru se nalazilo ukupno 29 jedinica, sa 4.120 pripadnika.

14 P: Hvala, generale. Generale, videli smo sad ovu šemu, videli smo i ovo...
15 o...o...ovaj centar i broj jedinica, broj pripadnika, itd. Da li ste Vi, kao
16 pomoćnik ministra odbrane, bili taj koji u opštinama i okruzima postavlja
17 komandante štabova civilne odbrane?

18 O: Da. Po ovlašćenju... Da, po ovlašćenju saveznog ministra, ja sam bio
19 nadležan da postavljam komandante štabova Civilne zaštite na celoj teritoriji
20 Jugoslavije.

21 P: Da li mi možemo sada, da bi štedeli vreme, u vezi sa ovim što ste
22 maločas rekli, da pogledamo... da prođemo samo kratko kroz tabulatore 6, 7, 8, 9,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 10 i 11? Pogledajte, molim Vas. Evo, počecemo od tabulatora 6, a svi su,
2 praktično, moglo bi se reći gotovo jednoobrazni. Ovde je Vaš potpis. Dakle,
3 pitanje je bilo da li ste Vi postavljali komandante štabova? Ovo je prvo
4 rešenje, znači: "Pomoćnik ministra, general-potpukovnik Geza Farkaš. Rešenje.
5 Postavlja se za komandanta štaba Civilne zaštite za teritoriju..." itd. Da li je,
6 dakle, to primer takvog rešenja i takve... takve Vaše odluke?

7 O: Jeste, to je primer i tako je... takva postavljenja su bila na celoj
8 teritoriji Jugoslavije.

9 P: Dobro. Ovde imamo, od tabulatora 6 do tabulatora 11, ista ta, može se
10 reći gotovo jednoobrazna rešenja...

11 O: Da, to su samo za okruge, izvinite. To su sa /?za/ okruge, ali, ovaj,
12 postavljenje se vršilo i od opštinskih štabova pa -

13 P: Razumem. Pa, uzeli smo kao primer...

14 O: Da.

15 P: ...ove. Pa je, znači, za više niveoe; okruga, to je viši nivo od
16 opštine. To ste Vi postavljali.

17 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, da li ja mogu da tražim da Vi ove
18 tabulatore koje smo prešli prihvatite kao dokazne predmete - to je jedno pitanje
19 - a drugo, da li moram da prođem kroz svih ovih 6, 7, 8, 9, 10, 11 brojeva koji
20 se odnose na rešenja o postavljenju komandanata štabova Teritorijalne odbrane...

21 SVEDOK: Civilne zaštite.

22 OPTUŽENI: ...civilne zaštite, da bi bili uvršteni kao dokazni predmeti?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 [Sudije većaju]

2 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Dajte broj za registrator i onda

3 ćemo usvojiti sva dokumenta.

4 SEKRETAR: Registrator će imati broj D327.

5 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Od 1 do 11.

6 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Mogu li Vas zamoliti za jedno manje

7 pojašnjenje? Generale, pogledajte ponovo tabulator 5, organizacionu šemu

8 Saveznog ministarstva odbrane. Rekli ste da ste Vi bili pomoćnik ministra za

9 civilnu odbranu, ali na početku Vašeg svjedočenja rekli ste da ste takođe bili

10 načelnik bezbjednosti 2. armije Jugoslavije. Da li to znači da ste Vi bili na

11 čelu odjeljenja bezbjednosti Saveznog ministarstva odbrane, odnosno sektora za

12 obezbjeđenje, što vidimo na ovoj šemi?

13 SVEDOK: Ovako sam ja Vas razumeo, ako sam dobro razumeo Vaše pitanje. Ja

14 sam rekô u svojoj izjavi da od 1985. do 1990. godine sam bio načelnik

15 bezbednosti 2. armije. A od navedenog datuma, pedest... j... 1985. godine sam postao

16 imenovan za pomoćnika saveznog ministra.

17 G. MILOŠEVIĆ:

18 P: Generale, verovatno ste napravili lapsus. Rekli ste od 1985. ste

19 pomoćnik saveznog ministra; od 1995.?

20 O: Od 1995., jeste.

21 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Dakle, Vi od 1995. niste imali ništa sa

22 bezbjednosti?

23 SVEDOK: Ne. Od 1995. do početka rata nisam imao. Početkom rata sam

24

25

26

27

28

29

30

1 postavljen za načelnika Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije, 24. marta 1999.

2 SUDIJA KWON: [simultani prevod] Hvala. To je sve pojasnilo.

3 Izvolite nastavite, gospodine Milošević.

4 OPTUŽENI: Hvala.

5 G. MILOŠEVIĆ:

6 P: Generale, možemo li sad da pređemo na problem dobrovoljaca u
7 jedinicama Vojske Jugoslavije? I imate u tabulatoru 12 -

8 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ako napuštate ovu temu civilne
9 odbrane, prije nego što to učinite - nije mi jasno šta su ti ljudi radili.
10 Pogledali smo pravila, pogledali smo naredbe i strukturu. Mislim da ste rekli da
11 je tu bilo više od 4.000 ljudi, u Prištini. Da li su oni nosili uniforme, da li
12 su imali konkretne zadatke?

13 SVEDOK: Jeste, oni su nosili uniforme. Imali su konkretne zadatke, sve
14 po odredbama Ženevske konvencije o civilnoj zaštiti. Jasno označene plave
15 uniforme sa trouglom u žutom polju, i to su bili... to je bila uniforma za
16 jedinice Civilne zaštite.

17 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Govorim u svoje ime, ali čini mi se da
18 je prilično beskorisno da govorimo o organizacionoj strukturi teoretski. Ono što
19 ja želim da znam je šta se stvarno desilo na terenu i šta su oni radili, a o
20 tome nisam ništa saznao?

21 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Generale, navedite nam neki od
22 primjera njihovih funkcija.

23 SVEDOK: /nečujno/ ...njihovi zadaci su bili, ove jedinice opšte namene da
24
25
26
27
28
29

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 rade raščišćavanje i spašavanje iz ruševine, kao posledice bombardovanja ili
2 em...elementarnih nepogoda, pružanje prve medicinske pomoći nastradalom
3 stanovništvu, zatim sanacija terena od otpadaka i od različitih leševa
4 životinjskog porekla, i učestvoju...učestvovanje u kompletnoj asanaciji bojišta ili
5 ratišta u ratnim dejstvima.

6 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da, gospodine Milošević, izvolite.

7 OPTUŽENI: Skrećem pažnju u vezi sa ovim pitanjem koje je postavio
8 gospodin Bonomy: ovde je upotrebljen izraz "Centar za odbranu Priština", ali se
9 radi o jedinicama koje se odnose - ako pogledate taj tabulator 4 - koje se
10 odnose praktično na sve opštine, na sve opštine na Kosovu i Metohiji. Svaka
11 opština je obuhvaćena ovim centrom bezbednosti Priština. I tu je 28; general je
12 rekao 29, to je zbog toga što na broju 18, u opštini Gora /Dragash/, imate i
13 jedan... jedan... jednu malu jedinicu za spasavanje, to je odeljenje alpinističko-
14 speleoloških spasilaca. To piše u... u srpskom tekstu. Ovde je prevedeno samo kao
15 "Rescue department". Međutim, to je ta dodatna jedinica, malo odeljenje
16 alpinističko-speleoloških spasilaca.

17 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Hvala. Generale, mogu li Vas pitati
18 sljedeće: da li je februar 1999. godine bio vrijeme kada su prvi put osnovane
19 takve jedinice?

20 SVEDOK: Ne. Ove je... ove jedinice... Vidite, odluka o formiranju tih
21 jedinica je doneta mnogo ranije. To je formiranje jedinica i sve dokumenti
22 vezani su z... vezane za to, to su delovi ratnih planova; planova odbrane,

23
24
25
26
27
28
29
30

1 ustvari. Planova odbrane Saveznog ministarstva odbrana.

2 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Nema sumnje da je tako, ali naredba iz
3 tabulatora 2, od 22. februara 1999. godine, kaže: "Obrazovaće se sljedeći
4 štabovi Civilne zaštite..." Da li Vi kažete da je postojala i ranija naredba za
5 formiranje sličnih štabova?

6 SVEDOK: Prvo, ovo su - u prethodnom tabulatoru smo videli - jedinice
7 Civilne zaštite koje imaju svoju organizacijsku strukturu i namenu. A ovi su
8 štabovi, kojima... koji se formiraju u kriznim situacijama. Štabovi postoje, ili
9 postojali su ranije, i na celoj teritoriji. Međutim, ovde, zbog čestih izmena u
10 strukturi komandanata štabova Civilne zaštite, ovde je sumirano sada cela
11 teritorija. Jel, ako vidite, po odluci saveznog ministra, za komandante štabova
12 Civilne zaštite postavljaju se iz strukture... civilnih struktura društva, znači,
13 izvršni organi u skupštinama opština, pa sve do izvršnih... predsednika izvršnih
14 saveta u pokrajinama i republikama. To je zbog toga da ti ljudi koji imaju tu
15 funkciju vrlo su operativni i imaju određene nadležnosti nad korišćenjem
16 određenih resursa koji se nalaze na teritoriji, a to su: građevinska...
17 građevinske resursi, komunalne usluge, i druge koje su neophodne za izvršenje
18 ovakvih zadataka. I onda komandant štaba Civilne zaštite postavlja svoje
19 pomoćnike koji su stručna lica. Ako je u pitanju veliki akumulacijski sistemi,

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ako je hemijska industrija u blizini, onda on za svoje pomoćnike postavlja
2 stručnjake iz te oblasti.

3 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Ponovo govorim u svoje ime - ja sam
4 sada potpuno zbunjen, jer niti shvatam relevantnost ovoga čime se bavimo. Jer,
5 svako od ovih naređenja, od 6 do 11, se odnosi na period ili od 22. februara ili
6 nakon toga, i nije mi jasno do kakve promjene je došlo 22. februara?

7 SVEDOK: Ovde je od 22. februara, ili u tom periodu, mogu reći da je
8 došlo do sređivanja plana odbrane i dokumenata plana odbrane, i zbog toga
9 postavljeno je jedna jedinstvena revizija svih organa koji su tada postavili da
10 se ažurira plan. Ovo se može smatrati ažuriranjem plana, jer to nije se
11 odnosilo, sve ovo, samo na prostor Kosova, nego na prostor cel...cele teritorije
12 Jugoslavije.

13 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Da li to znači, generale, da je prije
14 toga to bilo prilično neorganizovano?

15 SVEDOK: Ne znači, nego bi bilo i neažurno, zbog određenih promena koje
16 su stalno dešavali na... u... u... na teritoriji rn... česti izbori, promena tih
17 struktura ljudi, itd., promene u vlasti. I tako, došlo do neažurnosti ovog... ovog
18 sistema, i ondak /sic/ napravljen je presek, kad je to ažuriran, i unet u... u
19 plan odbrane.

20 SUDIJA BONOMY: [simultani prevod] Hvala Vam.

21 G. MILOŠEVIĆ:

22 P: Generale, mole... pogledajte, molim Vas, samo da se kratko vratimo na
23
24
25
26
27
28
29
30

1 tabulator 2, pošto se tu i donosi naredba; to je ova naredba od 22.02.1999.
2 godine.

3 O: Jeste.

4 P: Dakle, šta piše u preambuli?

5 O: "Na osnovu člana 43, tačka 1, i člana devedes... 59 Zakona o odbrani" -
6 pa nabroji službeni list - "i člana 9 Uredbe o organiza... organizovanju i
7 osposobljavanju jedinica Civilne zaštite i o merama zaštite i spašavanja
8 civilnog stanovništva, i materijalnih dobara, Službeni list iz 1994. godine, a u
9 skladu sa planom organizovanja pripreme za odbranu zemlje, savezni ministar za
10 odbranu donosi..."

11 P: Dobro.

12 O: "...naredbu."

13 P: Dosta je. Ovde... ovde se radi da je ovo u skladu sa planom
14 organizovanja priprema za odbranu zemlje, a na osnovu zakonskih propisa koji se
15 navode.

16 O: Jeste.

17 P: I onda se tu ažuriraju pripreme za odbranu zemlje, u ovom sektoru,
18 naravno. Dobro, generale.

19 Mi smo videli ove primere gde Vi imenujete ove komandante štabova.
20 Objasnite samo kako je to funkcionisalo? Na primer, da li sam ja na bilo koji
21 način, ili neko u moje ime, uticao na Vas kad ste donosili takve odluke, koga da
22 imenujete za komandante štabova, i tako dalje?

23 O: Nikako. To nikak'ih uticaja nije bilo pošto, faktički, ovo je išlo po
24 nekom automatizmu. Onaj ko je bio dotičnog trenutka ažuriranja planova na
25 dužnosti izvršnih organa u opštinama i u... da, i u republici ili u pokrajini, oni
26 su faktički ozakonjeni kroz ovu naredbu i tako su došli na taj položaj.

27

28

29

30

1 Znači, onom ko je se našao tog trenutka na tom položaju zbog funkcija i
2 njegovih ovlašćenja, on je postavljen radi ažuriranja plana odbrane.

3 P: Dobro. To ste ranije objasnili, ne treba više na tome da /?se/
4 zadržavamo. Sada ćemo preći na ovaj problem dobrovoljaca u jedinicama Vojske
5 Jugoslavije. Molim Vas, pogledajte tabulator 12, i malo ćemo se na njemu
6 zadržati. Nadam se da idemo dovoljno efikasno. Dakle, tabulator 12.

7 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, preveden je na engleski jezik, imate ga
8 pred sobom.

9 G. MILOŠEVIĆ:

10 P: Da li ste ga našli, generale?

11 O: Jesam.

12 P: Da li ste Vi - ovde... ovde stoji da je ovo naredba Štaba Vrhovne
13 komande, gde se naređuje prihvata, prijem i raspoređivanje dobrovoljaca
14 organizovan u prihvatnim centrima 1., 2. i 3. armije. Znači, da li se to odnosi
15 na celu teritoriju Savezne Republike Jugoslavije?

16 O: Jeste. Ovaj dokument Štaba Vrhovne komande u celini rešava i daje
17 instrukcije i naređuje postupak i način uvođenja u sastav Vojske Jugoslavije
18 rezerv... odnosno, dobrovoljce. Ovaj je jedan dokumenat koji konačno u celini
19 rešava ovaj problema.

20 P: Dakle, da li se odnosi na celu teritoriju?

21 O: Odnosi se na celu teritoriju Jugoslavije.

22 P: Dobro. Po ovoj naredbi, da li možete da pomognete da vidimo kojim
23
24
25
26
27
28
29
30

1 licima je bio zabranjen prijem u svojstvu dobrovoljca pripadnika ovom naredbom
2 /sic/?

3 O: Pa, problem dobrovoljac...dobrovoljaca je kompleksan, jer su se u
4 dobrovoljn... dobrovoljno se javili većinom patrioti. Međutim, tu su se
5 prijavljivali i razni avanturisti, i bolesni ljudi. I, kroz ovu instituciju
6 dobrovoljaca, mi smo imali problem i sa ubacivanjem stranih obaveštajnih službi,
7 koji su organizovano ubacivali svoje dobrovoljce u naše jedinice, iz različitih
8 ciljeva koji su želeli postići.

9 P: Molim Vas, samo za sada da se ograničimo na ovo. Šta piše, molim Vas
10 citirajte, to je tačka 2.1, drugi deo? Pošto sam Vam postavio pitanje kojima je
11 bilo zabranjeno, šta piše? Budite ljubazni, to je na vrhu druge strane srpskog
12 teksta koji imate pred sobom.

13 O: Da.

14 P: Šta tačno piše ovde? Citirajte.

15 O: "Zabranjujem prijem u svojstvu dobrovoljaca pripadnike paravojnih
16 jedinica, grupa i pojedinaca koji se već nalaze u zonama odgovornosti, bez
17 prethodnog sprova... prethodne sprovedene procedure koja je regulisana ovim
18 naređenjem."

19 P: Da li je poznato i da li se iz ove naredbe vidi da su dobrovoljci
20 prilikom prihvata i evidencije u Vojsku Jugoslavije bili obavezni da potpišu
21 neku izjavu i šta je sadržina te izjave?

22 O: Da. Ova naredba reguliše i to.

23 P: Da li to stoji u ovoj tački... tački 2.2, poslednja alineja? Budite
24 ljubazni, pa to pročitajte.

25 O: Jeste. Tačka 2, poslednja alineja, kaže: "Prilikom prihvata i
26 evidencije dobrovoljac... dobrovoljac potpisuje izjavu kojom se obavezuje da nakon
27 prijema i oblačenja postaje pripadnik Vojske Jugoslavije, u skladu sa imajućem
28 vesti /?VES-om/" - to je vojno-evidencioni specijalnost - "vojnih podoficira ili

29

30

1 oficira, čim /?čime/ podleže odredbama zakona u Vojsci Jugoslavije, pravila
2 službe Vojske Jugoslavije, i drugim propisima koji regulišu život i rad u Vojsci
3 Jugoslavije."

4 P: A možete li da kažete kakva su to pravila morali da prihvate
5 dobrovoljci, stupajući u jedinice Vojske Jugoslavije?

6 O: Kompletno sva pravila koje su važile za celokupni vojni sastav. To
7 znači apsolutnu primenu pravila službe Vojske Jugoslavije. Znači, nisu mogli
8 samovoljno da odlaze, i bili su apsolutno pod komandom. Svako njihovo samovoljno
9 udaljavanje se smatra dezerterstvom; to se, mislim, u ovoj naredbi na jednom
10 mesto i kaže. Činom oblačenja uniforme on postaje pripadnik Vojske Jugoslavije,
11 s tim što u nekom kartoteci njegovog... njegovom dosijeu što vode u jedinicama
12 piše da se on dobrovoljno javio, kao što za ove vojne obveznike kažu da su vojni
13 obveznici koji su mobilisani.

14 P: To razumem. Da li se, dakle, pošto se dobrovoljno javio, potpisao ovu
15 izjavu, dobrovoljac koji je... dakle, vojnik koji je došao kao dobrovoljac u bilo
16 kakvom pogledu, u pogledu svojih prava i obaveza, razlikuje od bilo kog drugog
17 pripadnika Vojske Jugoslavije?

18 O: Ničim. Samo ovog detalja što sam pisô, što se to njemu piše. On se
19 uključuje u stroj i izvršava sve zadatke i naređenja kao svi ostali vojnici.
20 Ovde još mogu da kažem da je posebnom pažnja je bilo okrenuta ka tome da ti
21 dobrovoljci ne budu grupisani. Znači, oni prema svojim stručnosti i evidencije
22 šta su ranije bili - vezisti, artiljerci, inženjerci - oni su bili raspoređeni u
23 te jedinice, ne kao grupe, nego kao pojedinci.

24 P: Da li se nešto posebno kaže u... u ovoj naredbi u vezi sa težištem u
25 njihovoj obuci i uopšte primenjivanju pravila? Na početku strane 3, u srpskom
26 tekstu, a inače to je... to je u tački... u tački 3...

27 O: Da.

28 P: ...pred kraj same tačke 3.

29 O: Da. U tačkoj... tački 3 navodi se da moraju proć... pr...preći... preći,
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 ovaj, određenu obuku, a posebno se naglašava da je zabranjeno, i skrenuta im je
2 pažnja, da -

3 P: Pročitajte šta piše ovde. Šta piše u toj rečenici koja počinje sa
4 rečima: "U toku...", otpočinje rečima: "U toku..."

5 O: /nerazgovetno/

6 P: To je na... na strani 3, četvrti red odozgo, na kraju...

7 O: J...jeste.

8 P: ...tog reda.

9 O: "U toku obuke dobrovoljaca posebno ih upozoriti da se protivzakoniti
10 i druga negativna ponašanja neće tolerisati : krađa, pljačka, paljevine,
11 silovanja, šverc, i sl. I da će se prema izvršiocima ovih radnji primenjivati
12 zakonske mere koje su na snazi u ratnom stanju."

13 P: Hvala, generale. A da li je... Dakle, ovde je naređeno kako se postupa
14 sa dobrovoljcima, šta se dešava, itd., i ovde je nesumnjivo predviđeno sve kako
15 treba. Ali, ja sad Vas pitam za... za realan život. Da li je bilo problema?

16 O: Svakako, bio je... bilo je problema i bilo je odstupanja, jel to su
17 borbena dejstva, agresija na zemlji, za celokupnu teritoriju, tako da u svim
18 jedinicama i u svakoj organizaciji ovako masovne, kao što je bila mobilisana,
19 bili su problemi i pojedinačni ispadi i nepoštovanja ovih naredbi.

20 P: Dobro. Da pogledamo sada da li se na to odnosi akt u tabulatoru 13?
21 Prvo da vidimo čiji je to akt i šta je... šta je, najkraće, njegova sadržina.
22 Dakle, čiji je ovo akt?

23 O: Ovo je takođe akt Štaba Vrhovne komande, potpisao je n...načelnik.
24 Potpisan je od strane... dokument potiče iz Štaba Vrhovne komande, gde se sada
25 skreće pažnja, pošto je dobio na informacije dole, sa prostora 3. armije, da
26 bilo je m... nekih problema oko tih dobrovoljaca. I ovde, kroz ovu naredbu,
27 odnosno upozorenje, daje se primer šta se desilo - da je iz centra u Grodskoj
28 prošli su... prošla je jedna grupa bez adekvatne obrade, što je predviđeno, i

29

30

1 zbog toga vraćeno 25 dobrovoljaca, a sedam pripadnika te grupe je uhapšeno. I onda to se daje
2 primer i to se šalje svim armijama i strateškim grupacijama, kao primer šta se dešava, a
3 istovremeno skreće se pažnja na... na rad ovih centara koji vrše pripremu i upućivanje
4 dobrovoljaca.

5 P: Da li se iz ovoga - kad se vidi da je reč o vraćenih 25 dobrovoljaca, sedam
6 uhapšeno, pominje se nekoliko tu krivičnih dela, čak ima dva ubistva, ubijen jedan dobrovoljac,
7 i jedna žena dobrovoljac, u tim tamo okolnostima n... - recite, dakle, kad se vidi srazmera toga
8 na šta Vrhovna komanda ukazuje, broj od 25, i tako dalje, da li je to raširena pojava ili se
9 može reći da je to pojava koja... na koju skreće se, znači, pažnja celom sastavu Vojske
10 Jugoslavije, da je to pojava koja je uzeta kao primer i ako nije neko veliko.. velike širine? Šta
11 je, po Vašoj oceni...

12 [govornici govore istovremeno]

13 O: Pa, odnos...

14 P: ...reč?

15 O: ...odnos... ova cifra u odnosu na ukupni broj dobrovoljaca je minimalan. Međutim, ovo
16 govori, ovaj akt govori o tome da na najmanje nepoštovanja naređenih stvari čak Štab Vrhovne
17 komande energično reaguje i skreće pažnju na... na... i primerom pokazuje šta se može sve desiti ako
18 se ne vode dovoljno računa i ne primenjuje se naredba i ne sprovodi se naredba kako je naređeno.

19 P: Dobro. Dakle, šta su.. da li Vi znate razloge za takve incidente, da li smatrate da
20 ste objasnili razloge ovih incidenata?

21 O: Pa, m... objašnjeno. Znači, ovde prijaviju /?prijavljuju/ se razne strukture građana.
22 Najveći broj je iz patriotskih razloga se javlja za odbranu zemlje, ali uz tu masu javljaju se
23 ovi avanturisti, kriminalci, koji pokušavaju da, kroz m... boravak u jedinice, čine određene
24 stvari njima korisnim. A, istovremeno, veliki je problem je bio ubacivanje angažovanih
25 dobrovoljaca od strane stranih obaveštajnih službi. Tako da je to upućivanje pretpostavljalo i
26 psihološko, psihički i bezbednosnu obradu svih lica koji se kao dobrovoljci upućuju u sastav
27 jedinica Vojske Jugoslavije.

28 P: Dobro. Ovde se, dakle govori o jednom tom centru u Bujanj Potoku /fon./?

29 O: Jeste.

30 P: O upućivanju dobrovoljaca u 3. armiju, je l' tako?

31 O: Jeste.

sreda, 09.11.2005.

Predmet br. IT-02-54-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 P: O vraćanju 25. njih iz svih tih razloga koje Vi govorite, o hapšenju
2 nekolicine. Dakle, na tu pojavu reaguje Štab Vrhovne komande.

3 O: Da, tako je.

4 P: Da pogledamo sad tabulator 14, generale. O kakvom se ovde dokumentu
5 radi? Da li je to takođe dokument Štaba Vrhovne komande?

6 O: Jeste, to je dokument Štaba Vrhovne komande, ali Sektora za pozadinu.
7 Naime, ovde se radi o sledećim problemima: da m... nj... martovskoj klasi i
8 septembarskoj klasi redovnih regruta kojima je istekô vojni rok početkom
9 agresije, njima je, odlukom savezne vlade, produženo služenje vojnog roka. U tim
10 strukturama generacije tih vojnika nastali su određeni problemi zbog toga, i
11 ovde se reaguje na to da se ti problemi reše primenom različitih mera.

12 P: /nerazgovetno/

13 O: Takođe, ovde je objašnjenje... Izvol'te.

14 P: Da, da, završite.

15 O: Takođe, ovde je objašnjeno da, prilikom otpusta iz sastava... redovnog
16 sastava Vojske Jugoslavije, vojnim okruzima daju podaci o učinjenim delima i o
17 psihofizičkom stanju tih vojnika koji se otpuštaju i ti dokumenti... sa ovim
18 aktom... obavezuju se vojni okruzi sa ovim aktom... vojni okruzi da sa istim
19 upoznaju MUP, odnosno Sekretarijat unutrašnjih poslova na terenu, kako ne bi oni
20 izdavali eventualno oružje takvim licima.

21 P: Dobro. Ovaj telegram je potpisao načelnik Štaba Vrhovne komande,
22 general-pukovnik Dragoljub Ojdanić.

23 O: Jeste, on je potpisô, ali -

24 P: I... i ovde, pročitajte deo druge rečenice, od samog početka. Šta kaže?
25 "Ima slučajeva da se u rezervnom sastavu nalaze vojni obveznici..." - šta piše?

26 O: "Ima slučajeva da se u rezervnom sastavu nalaze vojni obveznici koji
27 su onesposobljeni za služenje vojnog roka na osnovu duševnih oboljenja, a koji
28 su se prijavili kao dobrovoljci, prikrivajući svoje zdravstveno stanje."

29

30

1 P: Dakle, prijavio se, prikrio svoje zdravstveno stanje, fizički mu je izgled dobar, i
2 ima slučajeve, kaže.

3 O: Ima s..., da. To su sporadični slučajevi, ali dole u jedinici to se vodi računa, a i
4 vidi se da Vrhovna komanda reaguje i na te stvari.

5 P: I ovde se, u tački 3, govori da će odmah nakon predloga nadležnih lekarskih komisija
6 donositi rešenja o prekidu služenja vojnog roka, ili vojne obaveze.

7 O: Da. Da, čitav ovaj kompleks je u nadležnosti - kompleks ovih pitanja - pozadinskih
8 organa, jel oni imaju sanitet i, ovaj, ovaj telegram upravo upućen tom linijom.

9 P: Inače, samo detaljnije objasnite ovu tačku 1, gde kaže: "Vojni okruzi i odseci su
10 dužni da sve vojne obveznike koji su oslobođeni od vojne obaveze na osnovu duševnih poremećaja..."
11 Pročitajte do kraja.

12 O: "...duševnih poremećaja, ponašanja... u ...

13 P: I poremećaja...

14 O: ...i i ponašanja prijave MUP-u, kako ne bi došlo do zloupotrebe izdavanja dozvole za
15 nošenje i posedovanje oružja."

16 Znači, ovde se obavezuju vojni okruzi, jel po izlasku iz sastava Vojske Jugoslavije
17 dokumentacija za svaki... svakog vojnika ide u vojni okrug ili u vojni odsek odakle je upućen. I,
18 ovde je regulisano to da su komandanti vojnih okruga ili vojnih odseka dužni da postupaju tako,
19 da ne bi došlo do nekih situacija, odnosno već vojska saznala, da ne bi to kasnije se dešavalo
20 na teritoriji na koju...

21 P: Dakle -

22 O: ...se oni vraćaju.

23 P: Dakle, vojska je saznala da je neko... da neko ima poremećeno ponašanje ili da ima
24 poremećeno duševno stanje, i dužna je da o tome obavesti civilne organe, da ne bi mog... d.da ne
25 bi taj napravio neku zloupotrebu?

26 O: Tačno.

27 P: Dobro. Molim Vas da sad pogledamo tabulator 15. Recite, šta je sadržina, čiji je ovo
28 akt?

29 O: To je akt Štaba Vrhovne komande, potpisô je načelnik štaba, general Ojdanić. Ova je...
30 ovo naređenje odnosi se na postojanje, u...ukazuje se na postupanje protiv paravojnih

1 organizacija. Znači, ovde je iskazana, kroz ovo naređenje, naredba izdata kako
2 treba postupati, šta se treba uraditi da ne bi došlo do, u zonama odgovornosti,
3 određenih nivoa komandovanja, do stvaranja paravojnih jedinica. Obavezuju se
4 sad, znači, komandanti da u svojim zonama odgovornosti kompletno pregledaju
5 situaciju i teren, da ne bi se na toj teritoriji našla neka paravojna jedinica,
6 i zato čine ih, š... načelnik Štaba Vrhovne komande čini odgovornim.

7 P: Molim Vas, ovo je kratka naredba, šta piše na početku?

8 O: "Proveriti postojanje, prisustvo i delovanje -"

9 P: Ne, na početku. Izvinjavam...

10 O: Pa, na početku. Dobro.

11 P: ...se što Vas prekidam. Pre nego što naređuje, šta kaže načelnik Štaba
12 Vrhovne komande u ovom...

13 O: Da.

14 P: ...u ovom aktu Vrhovne komande?

15 O: "Nastankom krize na Kosovu i Metohiji, izazvana dejstvom
16 diverzantsko-terorističkih snaga, a i kasnije, po proglašenju ratnog stanja,
17 Štab Vrhovne komande poslao je više naređenja i upozorenja u vezi sa zabranom
18 postojanja aktivnosti eventualnih paravojnih organizacija u više zon... u višim
19 zonama odgovo... u vašim zonama odgovor...odgovornosti -"

20 [govornici govore istovremeno]

21 P: Molim Vas, generale, samo ste preskočili jedno "i": "...poslao je više
22 naređenja i upozorenja u vezi sa zabranom postojanja..."

23 O: "...zabranom postojanja..."

24 P: "...i aktivnosti eventualnih..." - je l' tako piše?

25 O: Jeste.

26 P: "...i aktivnosti eventualnih paravojnih..."

27 O: "...paravojnih...", jeste.

28 P: "...u vašim zonama odgovornosti." Pa onda dalje "postupanja s
29 dobrovoljcima", i šta dalje piše?

30 O: Dalje piše: "Os..." - /nerazgovetno/, da, da, da; samo da nađem.

31 "Odgovornosti postupanja sa dobrovoljcima, primeni osnova ratnog prava i pravila
32 ponašanja i poštovanje odredba Ženevske konvencije. Imajući u vidu značaj svih
33 pitanja, a u cilju njihovog što doslednijeg poštovanja, naređujem..."

34 P: I šta dalje?

35 O: I naredio, pod tačku 1: "Proverite postojanje, prisustvo i delovanje
36 paravojnih formacija u svojim zonama odgovornosti."

1 P: Tu je tačka.

2 O: Tačka. "U slučaju pojave paravojnih formacija, iste odmah razoružati
3 i poduzimati zakonske mere."

4 U 2. tački kaže: "Organi komandovanja i bezbednosti preduzeće operativne
5 mere u cilju prikupljanja podataka o elje...eventualnom nepoštovanju naređenja
6 Štaba Vrhovne komande o ponašanju pripadnika vojske i MUP-a u borbi.

7 "U slučaju da se utvrdi ili dokaže nepoštovanje osnova ratnog prava i
8 kršenja odredbi Ženevske konvencije, otkriju počiniocima, iste liše slobode i
9 pokrenu krivični postupak i izvesti pretpostavljeni nivo komandovanja.

10 "/u engleskom transkriptu: 3./ Dosledno i striktno sprovođenje i
11 poštovanje m... odredbe Ženevske konvencije, osnova ratnog prava..."

12 P: Pa onda povlaka.

13 O: Povlaka, "... - prezime... rezime sa s...sta... za starešine i pravila
14 ponašanja boraca i drugih dokumenata... i drugih dokumenata. U tom smislu činim
15 odgovornim prvo pretpo... pretpotčinjene komande... komandante."

16 P: Dobro. Samo kratko objasnite, generale, molim Vas, o kakvom se ovde
17 rezimeu za starešine i pravilu ponašanja boraca i drugim dokumentima radi, na
18 koje se ovde poziva Vrhovna komanda u ovom dopisu, koji se nalazi u tabulatoru
19 15.

20 O: Neposredno pre početka agresije na Jugoslaviju, Generalštab, a
21 kasnije to i drugim dokumentima rešavao je Štab Vrhovne komande, vršena je
22 obučavanje, odnosno upoznavanje celokupnog starešinskog sastava sa svim
23 odredbama, ovde navedenim, ovih dokumenata međunarodnog ratnog prava i
24 humanitarnog prava. Oni su to dobijali u plastificira... starešina u
25 plastificiranom dokumentu, svaki nivo komandovanja je to imô, da se pridržava.
26 Uz to je išlo naređenje da se svega toga mora da se pridržava. A svaki vojnik je
27 dobio izvod iz... znači, svaki borac, svaki vojnik je dobio izvod iz tih
28 dokumenata u plastificiranom džepnom formatu, tako da je sa tim naredbom,

29

30

1 faktički, do poslednjeg... od Vrhovne komande do poslednjeg vojnika, svi su bili
2 upoznati.

3 P: Dobro. Mi smo -

4 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Tačka 4, "Izveštaj o eventualnom
5 prisustvu i preduzimanju mera", da li se to ustvari odnosi da postoji izveštaj o
6 tome ili da treba podneti izveštaj o tim paravojnim formacijama?

7 SVEDOK: Treba podneti, jer u pre... u 1. tački kaže da se proveriti i da se
8 to ponovo pogleda, cela teritorija, i tako dalje. Znači da, kad se taj odredba
9 1. tačke realizuje, onda treba podneti izveštaj da li ima ili nema.

10 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da li su podneseni neki takvi
11 izveštaji?

12 SVEDOK: Jesu.

13 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, došao je
14 trenutak za sledeću pauzu od 15 minuta.

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim, ustanite.

16 ... Početak pauze u 11.22h

17 ... Sednica nastavljena u 11.39h

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim, ustanite.

19 Izvolite sestiti.

20 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Miloševiću.

21 G. MILOŠEVIĆ:

22 P: Dakle, generale, u ovom dokumentu Štaba Vrhovne komande, koji se
23 nalazi u tabulatoru 15, ste maločas citirali da se ukazuje da je poslato više
24 naređenja i upozorenja u vezi sa zabranom postojanja i aktivnosti eventualnih
25 paravojnih formacija. Recite, šta Vi znate o postojanju paravojnih formacija na
26 teritoriji Kosova i Metohije?

27 O: Pa, prva najjača paravojna formacija na teritoriji Kosova i Metohije
28 je UÇK. Po svim kons... svim teorijama, oni u legalnoj državi formirali su te

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 paravojne jedinice koji su naoružali i izvode razne akcije i teror na toj
2 teritoriji. To su paravojne organizacije, verujem, i prema međunarodnom pravu.

3 Drugo, moguće je da se zbog ovih upozorenja - zašto /nerazgovetno/ vr...
4 Štab Vrhovne komande davao takva upozorenja - da se grupa kriminalaca, grupa
5 građana iz različitih razloga snabde se opremom, uniformom i formiraju određene
6 grupe koji vrše zločine na teritoriji.

7 Drugo... il', odnosno, treće - imali smo podataka da sa prostora Albanije
8 ubacuju se ljudi koji poznavaju... poznaju srpski jezik, ob...oblače se u uniforme
9 Vojske Jugoslavije, i č... vrše razna zlodela na tom prostoru.

10 P: Da li su... to su... to su moguće pretpostavke, to što ste... što ste
11 naveli...

12 O: Pa -

13 P: ...o tome. Da li Vi imate saznanja o postojanju neke paravojne
14 formacije?

15 O: M... sem ovoga što nije pretpostavka, znači postojanje UÇK nije
16 pretposhaka /?pretpostavka/ neg' stvarna situacija dole, na bazi ovog prethodnog
17 naređenja, mi smo dobijali izveštaje da u zonama odgovornosti, od brigada pa
18 nadalje, da se ne nalaze paravojne formacije ovakvog tipa, sem ovih u...ubačenih,
19 ovih sa posebnim m... s...snagama se razračunavaju na terenu. Znači, postojale su
20 podaci da se iz Albanije ubacuju takve grupe.

21 P: Komentarišući ovu naredbu, posebno tačku 3 - gde ste Vi objašnjavali
22 šta su imale sve starešine i šta je imao svaki borac od pravila ponašanja za
23 borce, i druga dokumenta u vezi sa poštovanjem pravila ratnog prava, Ženevske
24 konvencije, itd. Da li Vi imate podatke, s obzirom na Vaš položaj u to vreme,

25

26

27

28

29

30

1 na vrhu vojne bezbednosti, da li Vi imate podatke o tome da li su pripadnici
2 Vojske Jugoslavije poštovali pravila ponašanja u ratu?

3 O: U najvećem, odnosno skoro pa u potpunosti. Međutim, bila je
4 zloupotreba. Bilo je pojedinačnih slučajeva zloupotreba i nepoštovanja ovih
5 n...naredbi i naređenja, i pored svih mera koje su preduzete, što sam malopre
6 objasnio. Pojedinačnih slučajeva zločina, ubistava, silovanja, pljačke - bilo
7 je.

8 P: Dobro. E sada, molim Vas, dajmo da... da budemo sasvim precizni.
9 Najmanja taktička jedinica je vod, ako se ja ne varam?

10 O: Jeste.

11 P: Da li imate podatak da je bilo koja jedinica, dakle čak i najmanja
12 taktička jedinica, kako kažem vod, kao jedinica izvršio /?izvršila/ neki zločin?

13 O: Nikakvih takvih podataka nema Štab Vrhovne komande ni služba, da je
14 organizovano sa bilo kog nivoa, znači i najnižeg nivoa komandovanja, da je
15 vršeni bilo kak'i zločini. Sve su to bili pojedinačni ili dva do tri vojnika,
16 grupa rezervista ili dobrovoljaca, koji su vršili zločine.

17 P: Kad kažete "grupa", kolika je mogla da bude najveća takva grupa za
18 koju ste Vi saznali?

19 O: Ja mislim da je to bilo tri ili četiri u jednoj grupi koji su
20 izvršili... ali, e... izvršeni su više zločina, i onda se pojavljuju. Ali, trojica
21 su bili najveća grupa koje su izvršili zločin... koji su vršili zločin.

22 P: A kakvi su uopšte bili izveštaji o ponašanju pripadnika vojske i MUP-
23 a koje ste Vi dobijali?

24 O: Pa, izveštaji su išli komandnom linijom. Znači, izveštaji su stizali
25
26
27
28
29
30

1 u Štab Vrhovne komande, i ti izveštaji su ukazivali, odnosno konkretni slučajevi
2 kad su se desili, pojavili...pojavljivali su se u izveštajima, o zločinima i o
3 preduzetim merama. I, mi smo znali, tom linijom i linijom službe, o tim
4 zločinima i da izveštaji su odma' ukazali na to, jer se čim otkrije odma' se
5 preduzimaju mere i sankcionišu se.

6 P: Da li je bilo nekog slučaja da se saznalo za neki zločin, a da nisu
7 preduzete mere?

8 O: Takvih slučajeva nije bilo. Bilo je slučaja da nisu se mogli... nije se
9 mogla istraga do kraja završiti, zbog borbenih dejstava i napada UČK na... na
10 snage, odnosno snage vojne policije koji su pokušavali vršiti detaljni uviđaj.
11 Ali, o događajima... o događaju apsolutno s... s komande, svih nivoa su preduzeli
12 određene mere. Za koje su saznali.

13 P: Hvala, generale. Da pogledamo sada ovaj dokument koji se nalazi u
14 tabulatoru 16. Gore je "Štab Vrhovne komande". Ko je u potpisu?

15 O: General Ojdanić.

16 P: Načelnik Štaba...

17 O: Jeste.

18 P: ...Vrhovne komande. Dobro. Kad je upućeno... u...u...upućena ova naredba?

19 O: Ova naredba je upućena 3. aprila 1999. godine i upućena je svim
20 komandama i strateškim grupacijama na prostoru Jugoslavije.

21 P: Šta piše u tački 1 naredbe? Kaže: "Naređujem..." i šta piše?

22 O: "Naređujem: /u engleskom transkriptu: 1./ Sve počinioce krivičnih
23 dela uz krivičnu prijavu odmah prijaviti nadležnoj..."

24 P: "...privoditi..."

25 O: "...privoditi nadležnom istražnom sudiji vojnog suda."

26

27

28

29

30

1 P: Da li se ovde takođe pominju, u ovoj naredbi, i dobrovoljci?
2 Pogledajte tačku 2.

3 O: "Mere iz tačke 1 ovog naređenja preduzimati i prema vojnim
4 obveznicima, dobrovoljcima jer stupanjem u ratne jedinice Vojske Jugoslavije
5 stiču svojstvo vojnog lica, na koja se primenjuje svi propisi koji regulišu
6 život i rad u Vojsci Jugoslavije, kao i propisi o krivičnoj odgovornosti."
7 Znači, odnosi se i potencira se ponovo pitanje dobrovoljaca.

8 P: Dobro. I šta se onda kaže u tački 3? Ovde se ra... govori, znači: "Sve
9 počinioce krivičnih dela uz krivičnu prijavu privoditi nadležnom istražnom
10 sudiji vojnog suda." Naglašava se da se to odnosi bez izuzetka na sve, i šta
11 piše u tački 3?

12 O: U tački 3 piše: "o svim preduzetim merama protiv izvršioca krivičnih
13 dela, kao je... kao je izrečenim krivičnim sankcijama blagovremeno informisati
14 celokupni sastav ratne jedinice u čijem se sastavu nalazi izvršioc... izvršilac."

15 P: I ko je... ko je za izvršenje naređenja odgovoran?

16 O: "Za izvršenje ovog naređenja odgovorni su mi komandanti strateških
17 grupacija." Znači, dignut na nivo komandanata armija.

18 P: A šta se kaže u tački 5?

19 O: "O svim ovim naređenjima upoznati sve pripadnike Vojske Jugoslavije."
20 P: "Sa ovim naređenjem upoznati sve pripadnike Vojske Jugoslavije."
21 O: To znači od prvog do poslednjeg vojnika.

22 P: Dobro. Molim Vas da pređemo sad na dokument koji se nalazi u
23 tabulatoru 17. Da pogledamo na šta se on odnosi. Prvo da vidimo koji datum nosi?
24
25
26
27
28
29
30

1 O: 16.04.1999. godine, Štab Vrhovne komande. Potpis: Dragoljub Ojdanić.

2 P: Dobro. Šta stoji u prvom paragrafu?

3 O: U prvom paraku kaze /?paragrafu kaže/: "U dosadašnjim dejstvima,
4 prema nekim saznanjima, bilo je pojedinačnog slučajeva ponašanja u borbenim
5 dejstvima u kojima nisu u potpunosti primenjivane odredbe, uputstva i
6 instrukcije o ponašanju u borbenim de... borbenim i..."

7 P: "...borbi i odred..."

8 O: "...borbi i odredaba međunarodnog ratnog prava."

9 P: Šta piše dalje, samo pogle... -

10 O: Dalje piše: "Na Kosovu i Metohiji i dalje deluje izvestan broj
11 šiptarsko-terorističkih grupa, a vrši se ubacivanje i sa teritorije Republike
12 Albanije, što može ugroziti bezbednost pojedinih komandi, jedinica, manj... e...
13 manjih i z... e... zadrž... i združenih sastava na mestu i u pokretu."

14 "Pojedini komanda... -" dobro, da. To je.

15 P: Šta se naglašava, da je "pojedine komande" - šta kaže?

16 O: Pa, kaže: "Pojedine komande i jedinice ne poklanjaju potrebnu pažnju
17 borbi protiv pojedinačnih slučajeva pljačke i kriminala."

18 P: I, na kraju: "U cilju potpunog poštovanja odredbi..."

19 O: "U ci..."

20 P: "...međunarodnog ratnog prava..."

21 O: "...povećanje bezbednosti komandi i jedinice Vojske Jugoslavije, i
22 sprečavanja dejstva diverzantskih grupa šiptarskih terorista, suzbijanje pljačke
23 i kriminala..."

24 P: Dobro.

25 O: "...naređujem: -"

26 P: Dobro. I onda: "Upozoravam...", piše.

27 O: Pa "Upozoravam..." - da.

28 P: Dobro. Šta piše u tački 3, kod ovih upozorenja?

29 O: U tački 3: "Komande i stručni organi preduzeće efikasne mere na
30

1 sprečavanju svih oblika kriminalnih radnji - pljačke, otuđivanja privatne
2 imovine, i drugo -" i u...upozorava na akt koji je ranije napisan.

3 P: Akt Štaba Vrhovne komande, dobro.

4 O: Štab Vrhovne komande.

5 P: I onda kaže: "Upoznati sve pripadnike Vojske Jugoslavije..."

6 O: "...o štetnosti i posledicama svih oblika kriminalnih delatnosti na
7 ugled i moral vojske."

8 Znači, štetnost svih ovih radnji na moral vojske.

9 P: Dobro. Hvala, generale. Da pogledamo sada dokument koji nosi redni
10 broj 18, odnosno tabulator 18. Da li je to takođe akt Štaba Vrhovne komande?

11 O: Jeste, od 10.05., sa potpisom Dragoljuba Ojdanića.

12 P: Nećemo se mnogo zadržavati. On se takođe odnosi na /.../ obezbeđenje
13 potpunog pridržavanja pravila i propisa međunarodnog ratnog prava, što piše ovde
14 u preambuli. I šta se kaže u tački 1?

15 O: U tački 1 kaže: "Svi komandanti i komandiri jedinica i dve... i druge
16 pretpostavljene starešine dužni su, prilikom izvođenja borbenih dejstava i van
17 borbenih dejstava, da preduzimaju sve potrebne mere u svojim jedinicama da se
18 svaki pojedinac, pripadnik jedinice, pridržava načela, pravila i propisa
19 međunarodnog ratnog prava."

20 P: Hvala, generale. Nećemo se dalje zadržavati na tome, i to je onda... uz
21 ovaj akt je išao jedan prilog o krivičnoj odgovornosti, i tako dalje.

22 O: Jeste, to je akt...

23 [govornici govore istovremeno]

24 O: ...to je akt koji je ranije već upućen, i onda ponovo kroz ovaj
25 dokument se naznači da nepoznavanje odredbi, pravila i propisa međunarodnog
26 ratnog prava ne isključuje odgovornost onih koji te odredbe povrede.

27

28

29

30

1 P: Pa, kakva je verovatnoća bila - s obzirom da je svaki borac imô
2 pravila za borce i, dakle, ono sve što ste maločas opisali - da je postojao bilo
3 koji pripadnik oružanih snaga koji nije bio upoznat sa tim pravilima?

4 O: Skoro nikakva. Svi... i oni koji su naknadno mobilisani, ponovno
5 skrenuta pažnja u komandama da i za... na njih obrate pažnju i da njih... da njima
6 daju ovakva dokumenta. Znači, za svakog borca. To s... ta... te radnje krivične
7 mogli su da samo vrše kriminalci i oni koji su bili određeni da određene stvari
8 čine.

9 P: Da li je ovom naredbom predviđeno da je svaki vojni starešina koji
10 zna da su povrede načela, pravila i propisa međunarodnog ratnog prava izvršene,
11 a protiv izvršioca ne pokrene disciplinski iz... ili krivični postupak, lično
12 odgovoran?

13 O: Tačno.

14 P: Da li to piše?

15 O: Jeste, piše.

16 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, Vi ste prihvatili dokazne predmete do
17 tabulatora 11. Moj zahtev je sad da se prihvati i ovaj ostatak kroz koji smo
18 prošli, od tabulatora 11 do... zaključno sa tabulatorom 18.

19 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da, prihvataju se.

20 G. MILOŠEVIĆ:

21 P: Generale, sad ćemo preći na drugu temu. Da se osvrne...osvrnemo ukratko
22 na naše susrete tokom rata. Da li imate... da li se možete setiti koliko puta smo
23 se Vi i ja sreli tokom rata i gde?

24 O: Tačnog broja ne mogu da se setim, ali u m... više navrata smo se
25 susretali, i to na komandnom mestu, jel kad sam ja bio u Beogradu, na toj
26 teritoriji, onda skoro svake noći sam dolazio u Štab Vrhovne komande, i tu smo
27 se susrećali /sic/ veliki broj puta. Prilikom raznih referisanja, analiza,
28 izdavanja naređenja, itd.

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 P: Šta su bile teme o kojima smo Vi i ja raspravljali?

2 O: Pa, teme su uvek bile bezbednosna problematika, ali uvek ste
3 potencirali i stalno ste od mene tražili da... da referišem o mogućim s... zlodelima
4 koje se u jedinicama vrši. Stalno ste tražili informacije o tome i stalno ste to
5 potencirali, ne samo u... kad ste s... kad smo mi bili nasamo, nego i na sednicama
6 Štaba Vrhovne komande. Stalno taj problem je bio na dnevnom redu.

7 P: Hvala. Da li ste -

8 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, tabulator 18 -
9 sudija Kwon koji ovo vrlo pažljivo prati obavijestio me je da je to već dokazni
10 predmet Tužilaštva 323.5. Prema tome, nema potrebe da to ponovo uvodimo u spis.
11 Izvolite, nastavite.

12 G. MILOŠEVIĆ:

13 P: Šta ste me Vi informisali u svim tim prilikama, u vezi sa
14 bezbednosnim... odnosno, u vezi sa Vašim poslom?

15 O: Ja sam tim prilikama uvek iscrpno Vas informisao o svim saznanjima do
16 koje je služba dolazila. I... u tim saznanjima bilo je i saznanja o zločinima, i o
17 tim... svim tim zločinima i... koji su se dešavali u jedinici ja sam Vam informisô.

18 P: Dobro. Šta su bili moji stavovi i reakcije i uputstva koja sam Vama
19 davao, nalozi koje sam Vama davao?

20 O: Vaše reakcije, a i instrukcije su bile izričite, i u velikom broju
21 slučajeva zameravali /sic/ da se to... dešavaju uopšte u jedinicama Vojske
22 Jugoslavije. I zahtevali ste da se to, pre svega preventivnim radom, spreči a...
23 ako dođe do toga, da se to najhitnije i najbržim postupkom sankcioniše.

24 P: Generale, u tački 16 optužnice koja se odnosi na Kosovo, stoji da sam
25
26
27
28
29
30

1 ja, zajedno sa - i ovde se nabrajaju funkcioneri Jugoslavije i Srbije -
2 planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i pod...podržavao
3 planiranje, pru...pripremu ili izvršenje zločina, tako što smo mi koji se navodimo
4 učestvovali u zajedničkom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bio isterivanje
5 znatnog dela albanskog stanovništva Kosova sa teritorije Pokrajine Kosovo, u
6 nastojanju da se obezbedi trajna srpska kontrola nad ovom pokrajinom.

7 Dakle, kao najviši vojni funkcioner na čelu vojne bezbednosti, imate Vi
8 bilo kakva saznanja o ovome i da li možete ovo da komentarišete?

9 O: Ja nikak'ih saznanja nemam o nikak'im planovima u smislu navoda ove
10 tačke optužbe, da je organizovano i planski, da je plan postojao za proterivanja
11 m... albanskog stanovništva sa prostora KIM-a. Nikakav plan... za nikakav plan ja ne
12 znam. Inače, u mojim nadležnostima je bio i zaštita, kontraobaveštajna zaštita
13 svih planova i dokumenata. Ja bi' morao to da znam, ili morali bi znati neki od
14 mojih saradnika, potčinjenih. 'Nači, nikakav planski dokumenat ili plan, niti se
15 tako nešto spominjalo u... u našim komunikacijama.

16 P: Dobro, ako nije postojao nikakav planski dokument ili plan, da li je
17 uopšte u našim razgovorima, ili Vašim sa bilo kim drugim, se pojavila ta ideja
18 da neko treba da istera Albance sa Kosova?

19 O: Ja za tako nešto ne znam i, jednostavno, tako nešto nije bilo u mojim
20 komunikacijama, niti je bilo reči o takvim stvarima u procesu rešavanja niza

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 problema drugih. Naprotiv, bilo je stalno situacija da ste... albanski teroristi
2 vrše pritisak na stanovništvo.

3 P: Da li bi uopšte bilo moguće - evo, dozvolimo da razmotrimo teoretsku
4 mogućnost da postoji bilo kakva slična ideja, na bilo kom nivou - da li bi bilo
5 moguće, s obzirom da ste Vi bili na čelu vojne bezbednosti, da Vi o tome ne
6 znate ništa?

7 O: Apsolutno ne bi bilo moguće. Ako postoji neki plan, postoji
8 dokument, a z... iza plana treba da stoji izvršioc koji to treba da sprovede -
9 znači, treba linijom komandovanja to sve preneti, odraditi, organizovati,
10 izvršavati - znači, to je... u taj lanac bi bio ukup... uključen veliki broj ljudi
11 koji bi znali da se tako nešto naređuje, dešava i izvršava.

12 P: Hvala, generale. U tački 17 optužnice navodi se da je ovaj zajednički
13 zločinački poduhvat nastao najkasnije u oktobru 1998. i trajao do 20. juna 1999.
14 Da li ste Vi u stanju da komentarišete ovo što se ovde tvrdi?

15 O: Nisam dovoljno pratio period za koji s...se izre... -

16 P: Od oktobra 1998. do 20. juna 1999.

17 O: Ne znam. Na... nemam komentara na to, to je jednostavno... nemoguće ja za
18 tako nešto nisam znao.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: A da li ste ikad, za vreme svoje službe i na vrhu službe bezbednosti,
2 kao član Vrhovne komande, ikad čuli za uopšte reč "deportacija" ili
3 "proterivanje", ili neku slučn... sličnu reč koja bi se odnosila na bilo koji deo
4 stanovništva?

5 O: Nisam. Ni na jednom sastanku i o... o... štaba... u Štabu Vrhovne komande,
6 ta reč nije upotrebljavana i taj pojam, i... i, jednostavno, nikakvo... ništa što bi
7 se moglo vezati za to na tim našim sastancima nije govoreno, niti je
8 raspravljano, niti je bilo šta vezano za tako nešto naređivano.

9 P: Dobro. A da li je bilo negde, na nekom nižem nivou, nekog pritiska
10 ili nečega što bi se moglo nazvati "kampanjom snaga SRJ i Srbije protiv
11 stanovnika albanske nacionalnosti"?

12 O: Pa, što se vojske tiče, ja za tako nešto ne znam. Znači,
13 organizovano, kao kampanjski sprovedeno - nije. I, usput, rekô sam za ove
14 pojedinačne slučajeve koji su minorni u odnosu na ovakav jedan plan, koji
15 zahteva jednu masu, organizaciju i pritisaka, itd., tako da to... to ne stoji,
16 tako nešto u vezi... ni na nižim nivoima nije sprovedeno /sic/, prema mojim
17 saznanjima.

18 P: S obzirom na to što kažete, prema Vašim saznanjima, da li organi
19 bezbednosti koji po vertikali Vama referišu postoje na svim nivoima u vojsci?

20 O: Postoje, od samostalnih bataljona, pa sve do... do... do Generalštaba i
21 do Uprave bezbednosti. Doduše, oni su uključeni u rad komandi i oni su

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 potčinjeni komandantima. Za vreme rata ta linija obaveštavanja, odnosno
2 izveštavanja je išlo komandnim lu... putem, znači do operativnog centra m... Vrhovne
3 komande. Međutim, postojali su i druge linije ličnih kontakata, i tako dalje,
4 zbog bezbednosti veza. /nerazgovetno/ ...takve linije su ostvarene i dobijali smo
5 stvarno stvarne informacije sa terena.

6 P: Jeste li Vi, dakle, do nivoa bataljona imali organe bezbednosti koji
7 su komunicirali po vertikali, sa -

8 O: Jesmo, imali smo, u svim samostalnim bataljonima, brigadama,
9 korpusima, itd.

10 P: Da li je tu moglo da... da... da... da... da li se tu pojavila bilo kakva
11 informacija o nekom mogućem pritisku na albansko stanovništvo, da napušta Kosovo
12 i Metohiju?

13 O: Pa, informacija se pojavljivala u eri najžešćeg bombardovanja, da ima
14 pokreta stanovništva. Znači, tada smo primali izveštaja o jednim masovnim
15 pokretima sa prostora koji su dnevno više puta bili zahvaćeni, na tim pravcima,
16 zahvaćeni teškim bombardovanjima.

17 P: Dobro. Šta je, po Vašim saznanjima, bilo... bio uzrok masovnog
18 iseljavanja sa Kosova i Metohije?

19 O: Pa, o... uzrok masovnog je... iseljavanja je vrlo jasan. To je, pre
20 svega, jedna nemilosrdna bombar... nemilosrdno bombardovanje civilnih ciljeva i
21 kompletno...e teritorije na pravcima eventualnog nastupa kopnenih snaga, koje su
22 bile predviđene i bile grupisani na našim strateškim pravcima koji izvode iz
23 Albanije i gr... i... i Makedonije. I upravo bombardovanje je bio apsolutni
24 prioritetni razlog zbog koga stanovništvo bežalo, a uz to se kombinovalo to sa

25

26

27

28

29

30

1 jakom propagandom šiptarskih terorista, koji su i imali cilj i imali su interes
2 da se taj prostor isprazni.

3 P: Da li Vi znate nešto o toj propagandi?

4 O: Znam. Ta propaganda izvršena se... to je t... zato treba poznati...
5 poznavati mentalitet tih ljudi. Oni su već ranijim dejstvima i ranijim
6 događajima na Kosovo bili zastrašeni, i oni jednostavno... i oni koji su mogli
7 biti lojalni prema legalnoj vlasti, od straha koji su sprove...sprovodili kroz tu
8 propagandu i nasilje. Jel oni koji nisu bi... se pridržavali njihovih uputstava,
9 za primer bili zlostavljeni, i čak i veliki broj ubistava. Mi za vreme NATO
10 bombardovanja imamo veliki broj dejstava UÇK, koji su sopstveni narod uništavali
11 i izvodili teror nad njima. Imamo preko 300 poginulih iz tih njihovih akcija.

12 P: Dobro. Da li su samo Albanci bežali sa Kosova i Metohije, prema
13 podacima koje Vi imate, ili su bežali i pripadnici drugih nacionalnosti - Srbi,
14 Crnogorci, ostalih nacionalnosti na Kosovu i Metohiji?

15 O: Apsolutno su bežali, samo najmasovnije je bila albanska populacija i
16 albanska populacija je bežala ka Albaniji, a ove ostala - Srbi, Crnogorci, Romi
17 - oni su pešal... bežali ka centralnom delu Srbije. A, uostalom, na celom prostoru
18 Jugoslavije je bilo, ovaj, pomeranje stanovnika. Ja sam iz Vojvodine, pa i tamo
19 su bežali i Mađari, i svi ostali koji su se tu nalazili - trudnice, žena, deca,
20 itd. I tu je bilo nemio...nemilosrdno bombardovanje, bez skoro ikak'ih razloga, i

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Novog Sada, i niza gradova u... u... u Vojvodini.

2 P: Aleksandar Vasiljević je ovde, koji je... koji je bio, dakle, Vaš
3 zamenik to kritično vreme, potvrdio da nije čuo ni na jednom nivou o bilo kakvom
4 aktu vezanom za bilo kakvu deportaciju. S obzirom da ste Vi bili na višem nivou
5 od njega - dakle, on je bio Vaš potčinjeni general - da li ste Vi bili u
6 situaciji da Vi čujete o nekom takvom aktu?

7 O: Pa, ja sam rekao, ja uopšte o takvom aktu, postojanju bilo kakvog
8 akta, pismenog niti usmenog naređenja ili bilo kakvog pritiska da se tako nešto
9 radi, ne znam. Aca Vasiljević to nije mogô ni da čuje, jel takvih akata i
10 takvih... nije bilo. Ako je iko trebao to da zna, to sam trebô ja da znam i on; on
11 mi je bio zamenik.

12 P: Da li ste imali saznanja o tome da li su pripadnici vojske i MUP-a
13 nastojali da one koji su, iz ovih razloga koje Vi navodite, napuštali Kosovo
14 vrate sa graničnih prelaza, da... da utiču na njih da ne beže sa... sa Kosova i
15 Metohije? Da li ste imali o tome bilo kakve podatke?

16 O: Bilo je informacija da su jedinice vojske, kroz koji su te po...
17 raspored prolazili ti nesretnici, da su im pružili te pomoći i pokušavali ih
18 odvratiti od tih odlazaka sa te teritorije. Međutim, iza njihovih leđa padali su
19 bombe, i takve vrste ubeđivanja nije bilo ubedljivo.

20 P: Pa, da li je u ovim grupama civila koji su napuštali Kosovo, prema
21 Vašim saznanjima, bilo pripadnika UÇK?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 O: Jedan od ciljeva, odnosno korišćeni su ti razlozi, odnosno zbog kojeg
2 je stanovništvo bežalo, tu je veliki broj vojnosposobnih Albanaca uključivalo se
3 u te kolone i prelazili su na teritoriju Alba...Albanije. Najokoreli
4 /?najokoreliji/ su ostali, ovaj, na prostoru radi dočeka eventualne kopnene
5 agresije, da bi mogli da daju podršku i... iz pozadine. A veliki broj tih ljudi...
6 kasnije su ti ljudi, imali smo podataka da su se i uključivali u te centre za
7 pripremu za napad na Jugoslaviju.

8 P: Hvala, generale. U tački 53 navodi se da sam ja, sa ostalima koji se
9 tu pominju, počev od 1. januara 1999. pa do 20. juna 1999., planirao, podsticao,
10 naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao namerno široko
11 rasprostranjenu ili sice mats... sistematsku kampanju terora i nasilja uperenu
12 protiv albanskog civilnog stanovništva koje živi na Kosovu, koja je sprovedena -
13 dakle, kampanja - uz pomoć snaga SRJ i Srbije koje su preduzele operacije
14 usmerene protiv kosovskih Albanaca, sa ciljem da se znatan deo kosovskog
15 albanskog stanovništva protera sa Kosova, u nastojanju da se obezbedi dalja
16 srpska kontrola u pokrajini.

17 O: Pa, j... -

18 P: Da li Vi imate nešto što bi osporilo ili potvrdilo da su sprovedene
19 neke operacije protiv kosovskih Albanaca? Dakle, uopšte sprovedene neke
20 operacije protiv kosovskih Albanaca.

21 O: Pa, ja ne znam ko bi... kome bi Vi mogli da naređujete to u vojsci,
22 jedino načelniku Generalštaba ili nekim vojnim starešinama, da se tako nešto
23 radi. A ja sam već malopre objasnio da se u vojsci ne može to tako - Vi nešto
24 naredite. To mora imati jedan tok i jedan niz komandni /?komandi/, preko kojih
25 to mora da prođe, i naredba može biti i pismena i usmena, ali mora da prođe.
26 D...do realizacije, od... od Vas ili od načelnika Štaba Vrhovne komande, postoji niz

27
28
29
30

1 institucija u... vojske koji bi morao o tome da zna, do konačne realizacije da se
2 to nešto treba da... da se uradi. I to je taj vojnik neposredni, koji je svaki u
3 džepu nosio ono šta ne sme da radi. I onda svaki onaj koji tako nešto njemu
4 naredi, normalno da, i kroz ovih drugih naređenja, regulisano da će biti
5 sankcionisano. Tako da j... jednostavno o takvom planu, postojanje plana i
6 naređenje, naređivanja da se taj plan sprovodi, ne znam.

7 P: /nerazgovetno/ Generale, da li se Vi - Vi ste govorili o našim
8 susretima u toku rata - da li se sećate sastanka sa mnom pre postavljenja na ovu
9 funkciju načelnik Uprave bezbednosti Generalštaba Vojske Jugoslavije?

10 O: Da, svakako. Nepunih mesec dana pre počinje... započinjenja
11 /?započinjanja/ agresije, Vi ste me pozvali i saopštili ste mi Vašu zamisao da
12 me postavite za načelnika Uprave bezbednosti.

13 P: Da li možete da se setite na šta sam Vam tom prilikom ukazivao, na
14 koje glavne zadatke?

15 O: Pa, Vi ste tada... mi smo govorili... Vi ste govorili, ustvari, tada o
16 bezbednosnoj situaciji kompletnoj na teritoriji Jugoslavije, i kazali ste da
17 ulazimo u jednu o...ozbiljnu fazu, gde će vojska imati izuzetan težak i odgovoran
18 zadatak, a unutar vojske služba bezbednosti treba da učini sve iz svoje
19 nadležnosti da ne... da se ne... ne okalja lik borca, vojnika i vojske u celini.
20 Insistirali ste na tome da služba bezbednosti mora, linijom svojom, a i linijom
21 komandovanja i prisustvom u svim tim jedinicama, da spreči svaki mogući zločin.
22 Insistirali ste i na tome da se e... onaj deo vojske koji još nije mobilisalo, da

23
24
25
26
27
28
29
30

1 se bezbedno mobiliše, da se kontraobaveštajno zaštititi ta mobilizacija, i da se
2 pregleda sastav, da ne bi moglo doći do bezbednosnih problema u već mobilisanim
3 jedinicama.

4 P: Da li Vam je i načelnik štaba - u to vreme, načelnik Generalštaba, a
5 kasnije načelnik Štaba Vrhovne komande - general Ojdanić takođe govorio o tome,
6 kad ste došli na dužnost i neposredno pre dolaska na dužnost, i šta Vam je
7 govorio?

8 O: Pa, ja... odma' sam se javio načelniku šta... načelniku Generalštaba, a
9 kasnije on bio načelnik Štaba Vrhovne komande. Rekô sam mu o našem susretu i
10 stekô sam utisak da je on o tome već bio upoznat, i onda sedeli smo i vrlo
11 detaljno razgovarali smo o službi i o mogućim akcijama službe i mogućim
12 dokumentima kojim treba regulisati funkcionisanje službe i vojske, da ne bi
13 došlo do bilo kakvih odstupanja od pravila ponašanja. On je posebno insistirao
14 na tome da ste to Vi i njemu naglasili. I to je faktički na tim sastancima,
15 susretima do mog postavljanja bilo... to je bila tema.

16 P: Hvala, generale. Recite, molim Vas, da li možete da se setite... dakle,
17 da li možete da se setite kada su do Vas počeli da stižu prvi signali o mogućim
18 zloupotrebama i kriminalnim radnjama pojedinih pripadnika Vojske Jugoslavije?

19 O: Sporadično su stizali samim početkom, ovaj, borbenih dejstava. Ali,
20 intenzivnije su stizali ti signali krajem aprila meseca 1999. godine.

21 P: Kako ste Vi na to reagovali, na te prve signale koje ste dobili?

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ja sam o tim problemima odma', normalno, obavestio generala Ojdanića.

2 P: A d... š... kako je regao... reagovao general Ojdanić?

3 O: General Ojdanić mi je naredio da ja lično odem na Kosovo i da ispitam
4 sve mogućnosti, da li takvih mogućnosti postaje... postoje dole, i da vidim
5 kompletnu situaciju i da predložim mu mere.

6 P: Da li ste Vi otišli, znači, tada...

7 O: Da, ja sam...

8 P: ...na Kosovo i Metohiju?

9 O: ...otišô. Da, ja sam otišao tada, nešto posle 1. maja sam ja otišô
10 dole, na Kosovo.

11 P: Dobro. Jeste li otišli sami ili ste imali sa sobom jednu ekipu?

12 O: Ne, tada sam ja... samo jedan pukovnik je bio sa mnom. Nas dvojica smo
13 sišli. I o... -

14 P: Jeste li posle povratka izvestili generala Ojdanića o svojim
15 zapažanjima?

16 O: Da, ja dole sam prvo obavestio komandanta armije, generala Pavkovića,
17 o razlozima mog dolaska, i onda sam imao sastanak sa celokupnim rukovodećim
18 kadrom Službe bezbednosti u Prištinskom korpusu i u armiji trećoj, gde su mi
19 referisali o jednom broju zločina koje se dole desilo, koje su već procesuirali,
20 ali - ja sam se u to ubedio - ali nisu nas izveštavali. Znači, tu je bio neki
21 čep, nešto, da te sve detaljne informacije nisu stizali ni linijom komandovanja
22 do Generalštaba, a ni Službom bezbednosti. Znači, taj čep je kasnije otčepljen i
23 te informacije. Ljudi su dole bili stalnom pritisku bombardovanja, i tako dalje.
24 Kad su završili posô, s... procesuirali, predali sudskim organima, više nisu
25 smatrali potrebnim da u detalju intervju... ovaj, j... izveštavaju nas.

26

27

28

29

30

- 1 P: Dobro. Vi ste o svemu izvestili generala Ojdanića?
- 2 O: Da, čim se vratio, ja sam generalu Ojdaniću referisô.
- 3 P: Dobro. Da li ste razmatrali sva ta pitanja na svom kolegijumu,
4 rukovodećih oficira Službe bezbednosti?
- 5 O: Da, prvo sam to uradio. Znači, na svom kolegijumu sam razradio,
6 odnosno sagledao kompletnu tu situaciju podataka do kojih ja došô, i inače do
7 kojih su dolazili već različitim kanalima, da jedno stanje, presek napravimo i
8 da vidimo sa kakvim predlogom možemo ići prema generalu Ojdaniću, vezano za tu
9 problematiku.
- 10 P: Dobro. Šta je uradio general Ojdanić, posle Vašeg referisanja?
- 11 O: Kad je saslušô general Ojdanić, meni je rekô da će odma' obavestiti
12 Vas.
- 13 P: Dobro. I šta je on preduzeo?
- 14 O: On je preduzeo m... iz tog perioda već je on usar... sačinjavao sa svojim
15 štabom i sa našim organima bezbednosti određena naređenja prema potčinjenim
16 jedinicama, ali je... mi je rekô da je obavestio Vas i da ste Vi s... zakazali hitan
17 sastanak sa nama iz službi... iz vojne službe bezbednosti i uz prisustvo MUP-a,
18 predstavnika MUP-a.
- 19 P: Dobro. On je... Vi ste obavestili njega, on je obavestio mene, ja sam
20 zakazao hitan sastanak. Da li je bila kakva aktivnost u vojnom vrhu koja je
21 prethodila tom sastanku kod mene?
- 22 O: Jeste, bilo je. Pošto je situacija trebala, kad se ide kod vrhovnog
23 komandanta, treba se pripremiti u... kompletno. To je... general Ojdanić je pozvao
24 komandanta 2. armije, gospodina generala Pavkovića na sastanak. Ako se dobro
25
26
27
28
29
30

1 sećam, to je bilo 16-og, taj sastanak gde je general Pavković referisao o
2 kompletnoj situaciji u borbenim dejstvima, i o stanju u 3. armiji.

3 P: Dobro. Kad je održan sastanak kod mene?

4 O: Sastanak kod Vas je održan sutradan, znači 17. mar... maja.

5 P: Dakle, Vi ste 16. maja imali sastanak sa generalom Ojdanićem, na koji
6 je bio pozvan komandant 3. armije, general Pavković, i gde su prisustvovali i
7 drugi nadležni visoki funkcioneri vojske?

8 O: Da, prisustvovô je moj zamenik Aca Vasiljević i general Gajić.

9 P: Dobro.

10 O: Da.

11 P: I onda ste 17-og imali sastanak kod mene?

12 O: Da.

13 P: E sad bih Vas zamolio, generale, da, ako je moguće, po najboljem
14 sećanju opišete o čemu se razgovaralo na sastanku kod mene, u najkraćem.

15 O: U najkraćem, mi smo 16-og se dogovarali da... da izveštaj prvo podnese
16 general Pavković Vama, a onda smo se dogovorili da o bezbednosnoj situaciji
17 referiše Aca Vasiljević, zato što upravo u tim... u tom vremenu mi smo radili
18 jednu akciju u jedna ubačena grupa od stranih obaveštaj... od francuske
19 obaveštajne službe, mi smo njih hapsili i izvukli sa Kosova, i general Aca
20 Vasiljević bio je u neposrednom kontaktu pre dan sa organima bezbednosti i dobio
21 je sveže podatke o... vezano za ono što smo tamo zacrtali, kad sam ja bio dole. I
22 zato je odluka bila da on Vama referiše o bezbednosnoj situaciji, o svim
23 stvarima koji su se dešavali, a vezani su za bezbednost vojske.

24 P: Dobro. A da li se sećate ko je sve bio kod mene na sastanku?

25 O: Pa -

26 P: Samo one za koje ste sigurni.

27

28

29

30

1 O: Pa, bi... jeste. Bi...bio je gospodin Šainović, bio je Ojdanić, bio je Pavković, bio je
2 Rade Marković. A sa naše strane službe bio sam ja, Aca Vasiljević i... i general... ne mogu da se
3 setim sada. Još jedan..

4 P: Dobro. Dobro.

5 O: ...iz vojske je bio, /nerazgovetno/.

6 P: Dobro. Samo - pošto Vi govorite o imenima - dakle, bio je načelnik Štaba Vrhovne
7 komande..

8 O: Jeste.

9 P: ..Vi, kao to što ste dosad nabrojali, podsetite me ako sam ja sad nekog preskočio.
10 Dakle, bio je načelnik Štaba Vrhovne komande, bili ste Vi kao načelnik Uprave bezbednosti, Vaš
11 zamenik general Vasiljević..

12 O: I Gajić, general Gajić.

13 P: ..general Gajić, a od civilnih struktura potpredsednik Savezne vlade, Šainović..

14 O: I Rade Marković.

15 P: ...i načelnik Državne bezbednosti, Rade Marković.

16 O: Tako je.

17 P: Šta je bilo sa ministrom unutrašnjih poslova, Stojiljkovićem?

18 O: Pa, na početku sastanka ste nam rekli da je on hitno odsutan i da neće doći na
19 sastanak /nerazgovetno/.

20 P: A dobro, kako je on obavešten o sadržini sastanka?

21 O: Pa, na samom sastanku, kad smo raspravljali te stvari, posle referisanja i
22 diskusije, Vi ste naredili Radetu Markoviću da podhitno, ovaj, sastane sa ministrom i da prenese
23 ministru Vaše odluke i Vaša naređenja.

24 P: Dobro. O čemu se na tom sastanku raspravljalo? Da li su izneti neki podaci o... o
25 zločinima koje su izvršili pripadnici vojske, pripadnici policije na Kosovu i Metohiji?

26 O: Jeste. Tu su podnešeni... podneto je.. podneto je izveštaje do kojih podataka smo došli
27 do tog trenutka. I to.. ti slučajevi, znači, koje je izneo i Aca Vasiljević, a i general
28 Pavković, to su.. ti slučajevi na tom referisanju već su bili poznati i već su procesuirani bili.
29 A m.. predstavnik MUP-a, odnosno Državne bezbednosti, Rade Marković, tako je.. takođe je rekô o

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 09.11.2005.

Predmet br. IT-02-54-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 problemima koji se dole dešavaju i o... o zločinima koje se dešavaju i u redovima
2 MUP-a.

3 P: Dobro. E sad, recite, je l' bilo kakvih problema na koje su posebno
4 ukazali na tom sastanku?

5 O: Pa, bilo je problema, m... problem je bio što je general Pavković izneo
6 i žalio se na nedovoljnu saradnju sa organima MUP-a na terenu.

7 P: Dobro.

8 O: To... toj relaciji to je bio problem...

9 P: Dobro.

10 O: ...a oš... Da.

11 P: Da li sam ja reagovô u vezi s tim?

12 O: Da. Vi ste vrlo žestoko reagovali na to, i sećam se da ste rekli da
13 nesaradnja između službi, između vojske i MUP-a, ravna sabotazi. I da se to
14 nikako... ne sme da se dozvoli u budućnosti. I rekli ste da se... da je vojska
15 dovoljno dobro struktuirana po... međutim, rekli ste ponovo Radetu Markoviću da
16 hitno to... sastane se sa, odnosno prenese te Vaše naređenje da se određene stvari
17 definišu kod njih, i onda da se to zajednički rešava sa vojskom.

18 P: Dobro. Kakav je... da li sam ja nešto govorio o tome, o... o tom problemu
19 o kome ste Vi referisali, dakle o zločinima koje su počinili pojedini pripadnici
20 vojske i policije?

21 O: Jeste. Vi ste to striktno, vrlo oštro, najoštrije, čak za nas već
22 neprijatno s... s... zbog toga što se to uopšte desilo. Naredili ste nam da... kako
23 odma' da pređemo i da te stvari raščistimo i da se više takvih stvari ne s... ne
24 smeju dešavati. Da se preduzme sve na preventivnom radu da se ne dese slučajevi,
25 a da se preduzme sve da se, već ako se nešto desilo, da se otkriju i otkrivene
26 stvari momentalno da se sankcionišu.

27 P: Dobro. A da li je bilo pominjanja, na bilo koji način, da bi nešto
28 moglo da ostane neotkriveno, ono što je u moći naših organa?

29 O: Pa, ono što je u moći organa, m... Vi ste to striktno redili
30 /?naredili/, da sve učinimo da... da se to otkrije. Međutim, poznata je u svetu

1 zona sivih brojki, koja govori o tome da jedan određeni broj zločina nikad... i
2 zločina i zlodela nikad neće biti otkriven. I to je sasvim moguće i u... u
3 normalnim uslovima funkcionisanja države, a ne u ratnom stanju.

4 P: Da li -

5 O: Trenutno -

6 P: Dobro, dobro.

7 O: Trenutno ne znamo koliko je noćas bilo silovanja u Beogradu i kad će
8 se to otkriti, ili 'oće li se otkriti, i tako dalje. Tako da o... sve ona saznanja
9 do kojih dolazimo i indicije koje navode na to, Vi ste naredili da se sve to
10 ispita i hitno sankcioniše.

11 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, sada ćemo
12 napraviti pauzu od 15 minuta.

13 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo, ustanite.

14 ... Početak pauze u 12.33h

15 ... Sednica nastavljena u 12.51h

16 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo, ustanite.

17 Izvolite sedeti.

18 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Miloševiću, možete
19 nastaviti, izvolite.

20 OPTUŽENI: Da. Pre nego što nastavim, samo da vas obavestim. Dobio sam od
21 registra informaciju da /?je/ svedoku prekratka ova pauza od 15 minuta, pa vas
22 molim da to imate u vidu; ne, naravno, za danas, jer za danas to više neće biti
23 aktuelno, ali da imate u vidu za sutra.

24 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] U redu. Imaćemo to na umu sutra.

25 G. MILOŠEVIĆ:

26 P: Generale -

27 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Ali to je još jedan razlog,
28 gospodine Miloševiću, da nastavite rad s ovim svedokom što je brže moguće, pošto
29 očigledno da mu zdravstveno stanje nije baš najbolje.

30 OPTUŽENI: Svakako ću to... to učiniti, gospodine Robinson.

31 G. MILOŠEVIĆ:

32 P: Generale, da li je na tom sastanku pominjan problem paravojnih
33 formacija? Na tom sastanku kod mene 17. maja?

34 O: Jeste.

35 P: U kom smislu je pominjan? I ko ga je pominjao?

36 O: A po...pominj... pomenut je, bilo je reči o tome da postoje određeni

1 problemi, kad sam govorio o relaciji između MUP-a i e... i vojske Jugoslavije, da
2 tu postoje problemi, postoji određeni broj zločina izvršenih koje su izvršili
3 pripadnici vojske, a drugo pripadnici... pripadnici MUP-a. Tako da je tu
4 spomenuto, ovaj, jedan problem. Moj zamenik je rekô da je u sastavi... sastav... u
5 sastavu jedinica MUP-a, da se nalaze neki koji su kriminalnog porekla. To je bio
6 spomenut, o području Podujeva /Podujevë/ bilo je spomenut Boca, izvesni Boca, i
7 da dole, kod Kosovog Polja /Fushë Kosovë/, da se nalazi jedna grupacija koji su
8 ranije pripadali Arkanu.

9 P: Šta je bio moj stav u vezi sa paravojnim formacijama?

10 O: Vaš stav je bio, prvo ste pitali da to objasni, o čemu se radi;
11 pitali ste Radeta Markovića. Rađe Marković je objasnio da je dole, na... u Kosovom
12 Polju da ima oko tridesetak tih lica, da neki su učinili zločin i da su oni već
13 pod istragom. A isto tako kod Podujeva da postoji grupacija tog Medića, i da je
14 i tu bilo zločina, al' da su tog Medića vratili, proterali sa prostora Kosova, a
15 on će preduzeti mere i prema ovima koji su dole kod Kosovog Polja.

16 Vaš stav je bilo izričit, da to se ne sme desiti i da svi moraju
17 odgovarati. Rekli ste da to prenese ministru unutrašnjih poslova, da... bez
18 odlaganja da razreši tu situaciju tamo, sa ovim grupacijama. I, normalno, i nama
19 ste rekli, na tom primeru, da ne smemo dozvoliti bilo šta slično da se dalje
20 dešava dole, na Kosovu.

21 P: Dobro. Kakav je, na tom sastanku, da li je postojao neki naš jasan
22 zajednički stav o bilo kakvom paravojnom organizovanju?

23 O: Stav je bio jedinstven. P...pre svega, Vi ste naredili da to nije ni u
24 kom slučaju... taj... ta organizacija, odnosno pripadnici, samo nam mogu zlo naneti.
25 I Vi ste to na tom sastanku naredili, ukoliko je potrebno da se zatvori, čak da
26 se zatvori granica prema Drini, i da otuda, iz Republike Srpske, da nam ne
27 dolaze veliki Srbi da je ovde Srbiju /sic/ i da prave zločine, a... koji škodi
28 ugledu države, vojske i policije.

29
30

1 P: Dobro. A da li je bilo naloga da se još jednom proveri da li postoji
2 neka paravojna formacija na Kosovu?

3 O: Jeste. To ste naredili i to je već pretočeno, bilo i u naredbi... u
4 naredbu načelnika Generalštaba, koji je tu Vašu odluku, i potencirajući,
5 pozivajući se na ranija naređenja, ponovo ponovio da se mora još jednom
6 kompletan prostor pregledati, pretresti i ukloniti sve što liči na paravojne
7 organizacije.

8 P: Šta je rečeno na tom sastanku bilo u... u referisanju generala
9 Pavkovića ili... ili načelnika Državne bezbednosti o počiniocima zločina? Šta je
10 rečeno, ko je te zločine počinio?

11 O: Pa, to je iz referisanja. Iz naših podataka jasno se videlo da je... su
12 to zločini koji su učinjeni pojedinačno, pojedinačni je zločin i u vojsci, a
13 tako nešto rekô je i Rade Marković, zato što su već tamo, koji su Vam spominjô,
14 već su bili procesuirani, odnosno uhapšeni. Znači, konstatacija naša je bila da
15 se radi o pojedinačnim slučajevima učinioca zločina, pojedinačnim licima.

16 P: Dobro. A šta je bio moj stav u vezi sa otkrivanjem, upućen... sa
17 otkrivanjem počinilaca, upućen i vojnim organima bezbednosti i komandovanja i
18 civilnim? Dakle, i Vama i Ojdaniću i Markoviću.

19 O: Pa, izričit stav je bio da smesta krenemo i da to razrešimo, da ne
20 sme... sve koji pokazuju bilo kakvu indiciju da tako nešto postoji, da se to odma'
21 ispita, a za koje već se zna da se ubrza proces i odma' da se ti učinioci
22 privedu kra... privedu pravdi.

23 P: Da li imate saznanja da li je Marković odmah preneo i ministru
24 unutrašnjih poslova sve te naloge?

25 O: Ja sam u kasnijim komunikacijama sa gospodinom ministrom imao priliku
26 da saznam da je Marković to preneo, jel me on pitao za neke stvari sa tog

27
28
29
30

1 sastanka.

2 P: Dobro. Posle tog sastanka, a... Da li imate nešto da dodate? Da li sam
3 ja još šta rekao na kraju sastanka, kad ste vi... kad ste vi završili sva
4 referisanja, odgovore na pitanja, itd.?

5 O: Pa, gl...glavna tema je bila ova oko ovih zločina, i tu ste izdali vrlo
6 oštre i konkretna naređenja. Rekli ste vezano za granicu prema Drini, a isto
7 tako ste rekli i za granicu prema Albaniji i Makedoniji. Tu ste rekli da tu
8 nijedna stopa zemlje ne sme pasti, da se to mora upornom odbranom braniti, i
9 tako nešto ste rekli da gde suprotna strana postavi zastavu, tu će nam biti
10 granica, i to se ne sme dozvoliti.

11 P: Dobro. Šta ste Vi, i da li Vam je odmah posle tog sastanak general
12 Ojdanić dao neke zadatke, u vezi sa raspravom na tom sastanku i referisanju
13 /?referisanjem/ kod mene sa tog sastanka, i mojim nalozima?

14 O: Jeste. Još u hodu, izlazeći od Vas, već mi je izdavao zadatke i
15 naređenje šta sve treba uraditi.

16 P: Šta ste Vi u vezi s tim uradili?

17 O: Pa, prvo sam sa kolegijum... mojim kolegijumom razmatrao tu situaciju,
18 sastanak održan sa Vama, naređenja što su iza toga definisao general Ojdanić. Ja
19 sam formirao jednu prilično jaku ekipu eminentnih organa bezbednosti, na čelu sa
20 Acom Vasiljevićem, i poslao sam dole, na Kosovo i Metohiju, da siđu u svaku
21 brigadu i sa organima bezbednosti razjasne i rasprave, i da vide stvarno stanje
22 u jedinicama dole, na Kosovu i Metohiji.

23 P: Kakvi su bili rezultati rada te ekipe, na čelu sa generalom
24 Vasiljevićem?

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa, rezultati rada posle povratka, on se negde, p... čini mi se već
2 jul... 7. jula se on vratio sa prostora Kosova, i on je referisao da svi do tada -
3 'nači, do njega, do onog vremena dok se on vratio sa Kosova - slučajevi bili
4 procesuirani, da su neke... istrage su intenzivirani, rekô je da tu ima nekih
5 problema, da neki učinioci su dezertirali. A za njih mogu da kažem da
6 kas...kasnije su pohvatani po Vojvodini. Znači, i oni su završili pred pravosudnim
7 organima, i da organi bezbednosti i komande vrlo ozbiljno su shvatili tu
8 situaciju, upozorenje... kao krajnje upozorenje da se to preventivno, pre svega,
9 mora raditi. Jel bombardovanje je odmaklo, s... tu je dolazilo do frustriranja
10 ljudi, imali smo sve maću... veću masu ljudi dole, i tako dalje, da su šanse za
11 zločine, moguće zločine, bili su objektivno date.

12 P: Generale, u tački 55 kosovske optužnice se navodi da su snage SRJ i
13 Srbije na nameran način, i široko sistematski rasprostranjen način, silom
14 proterale stotine hiljada kosovskih Albanaca i namerno stvarale atmosferu
15 straha, pritiska, primenom sile, pretnje silom i delima nasilja.

16 Molim Vas, recite, da li je ovo tačno? I da li je, prema Vašim
17 saznanjima, vojska zaista sprovodila i primenjivala silu, pretnju i
18 prisiljavanju /?prisiljavanje/ prema Albancima na Kosovu i Metohiji?

19 O: Ja nemam takva saznanja. To je opet jedna organizovana radnja koja ne
20 može bez određene organizacije vojske, komande, itd., da se sprovodi. Prema
21 tome, vojska takve akcije i takve radnje nije izvodila. Ako je bilo, bilo kakvo
22 pomeranje, od strane vojske, civilnog stanovništva, to je bilo u interesu

23
24
25
26
27
28
29
30

1 civilnog stanovništva iz zone ugroženo borbenim dejstvima ili iz blizine
2 objekata gde je vojska bila stacionirana, ali nikakvog... a to je, takve p... radnje
3 su našim pravilima dopuštene do nivoa komandanata brigada. Tako da u toj zoni,
4 ako su to bila borbena dejstva, onda su se tu imalo pravo da se pomeri. Ali,
5 nikakvih tih planova organizovanih, i tako da je za to, to je ni... jednostavno
6 nije postojalo.

7 P: Dobro. Generale, u tački 56 se navodi da su širom Kosova snage SRJ i
8 Srbije vodile kampanju uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu, tako što
9 su granatirani gradovi i sela, spaljivana i uništavana njihova imovina, kuće za
10 stanovanje, poljoprivredna gazdinstva, privredni objekti, kulturni spomenici i
11 verski objekti, i uništavana lična imovina. Šta možete o tome da kažete? Vi ste
12 tu najkompetentniji da odgovarate.

13 O: Takvih saznanja nemamo, da se tako organizovano, masovno išlo na
14 uništavanje i paljevine, da se vojska postrojila, krenula u stroju i palila, g...
15 žarila sela, da opkoli sela i da... da su gađali. Pa, s... valjda jedan poštenu
16 čovek, vojnik najobičniji bi to morô da kaže, iz tih jedinica gde su to desili,
17 da l' je tako nešto i bilo. 'Nači, to jednostavno, takve stvari nisu bile.

18 Međutim, bilo je paljevina. Ja sam ranije rekô da smo mi imali ubačene
19 grupe koji su imali našu uniformu, čak i, ovaj, govorili srpski jezik, koji su
20 vršili određene takve radnje i tome slične radnje na teritoriji.

21 Al' na tom prostoru međusobno je bilo obračuna između samih građana, u
22 određenom smislu. Tamo je poznata krvna osveta i ostalo, koje ovakva situacija
23 je bila pogodna da se tako nešto radi. A i obračuna između drugih, Srba i... i
24 Albanaca.

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Moguće da je to bilo neke paljevine; al' da vojska to organizovano,
2 planski radila, takve stvari jednostavno ne stoje.

3 P: Pa, dobro, da li je, po Vašem mišljenju, vojska sve učinila da se
4 spreče takvi incidenti?

5 O: A kakvi inciden... -

6 G. NICE: [simultani prevod] Moraju postojati neke granice dokle se može
7 ići.

8 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da, gospodine Milošević, ovo je
9 sugestivno pitanje.

10 OPTUŽENI: Dobro.

11 G. MILOŠEVIĆ:

12 P: Da idemo na nesugestivno: u tački 57 - ja Vam, nažalost, čitam ove
13 tačke jer one sadrže prilično slične optužbe, ali je, kao što vidite, više tih
14 tačaka. Navodi se, dakle, u tački 57 da su snage SRJ i Srbije činile dela
15 brutalnosti i nasilja nad albanskim civilima.

16 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Milošević, nemojte da
17 čitate cijeli paragraf, samo ga rezimirajte.

18 OPTUŽENI: Dobro.

19 G. MILOŠEVIĆ:

20 P: Dakle, da li Vam je poznato da su naše snage činile dela brutalnosti,
21 da su išle od sela do sela preteći, proterujući, itd.? Gde su zastrašivani,
22 napadani, ubijani pred očima drugim /?drugih/, čime su prisiljene njihove
23 komšije na odlazak, i rodbina?

24 O: Takve stvari jednostavno vojska nije radila. Bila su pojedinačne.
25 Svaki zločin, svako ubistvo dovoljno je stravičan sama po sebi, kao zločin, i
26 može biti zastrašujući, a da je organizovano vojska kretala i činila to, to

27

28

29

30

1 jednostavno je... bilo je nemoguće i nemoguće je bilo da mi o tome ne saznamo.

2 P: Dobro. Generale, tačka 58 optužnice posvećena je konvojima izbeglica
3 sa Kosova. Ona... ona govori o tome kako su Albanci u tim konvojima podvrgavani
4 daljem batinanju, razbojništvu, maltretiranju, ubijanju. Je l' Vam nešto od
5 ovoga poznato? I u kom kontekstu Vam je eventualno poznata ova priča?

6 O: Poznato mi je da je postojala... postojale te kolone, izbegličke kolone
7 i masovno narod bežao; ne samo sa Kosova, kao što sam objasnio, nego svuda,
8 ispod tih bombi. Al' je prosto nemoguće, kao u prethodnom stavci što ste mi
9 pročitali, da sad tu postojila... postojala se vojska i tukla taj narod koji je
10 tu prolazio. Mislim, to je jedno opšte nepoznavanje jednog funkcionisanja vojnog
11 sistema i vojne organizacije. Mogla je i tu da se desi pojedinačni slučaj da
12 nekoga izvukli iz stroja u toj dubokoj koloni, i tako dalje. Ali, da se vojska
13 organizovano, po naređenju, kažete, postavljala punktove ili stala tu sa
14 batinama i tukla taj narod, mislim da je to -

15 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Gospodine Milošević, dozvolite da
16 Vam kažem da to što dobijate opšta ponavljanja od ovog svjedoka, u vezi sa ovim
17 paragrafima, kao što su paragraf 56 i paragraf 57, po mom viđenju Vam ne pomaže
18 uopšte, jer postoje konkretni navodi u optužnici koji se odnose na ove uvodne
19 paragrafe optužnice. Dakle, ako Vi vodite svjedoka na konkretne navode u
20 optužnici - 1, 2, 3, 4, 5, 6 - i on odbacuje te konkretne navode optužbe, onda
21 bi bilo korisno da ga uputite na paragrafe 55, 56. Onda biste imali osnovu da se
22 daju ti opšti navodi koje je on sada dao. A ovako, Vi niste napravili nikakvu
23 osnovu za to.

24 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, ja imam u vidu da je general Geza Farkaš

25

26

27

28

29

30

1 na vrhu vojne piramide bezbednosti, i kad mu postavim to pitanje, onda se
2 podrazumeva da bilo kakav primer za koji bi on mogao znati to pitanje traži
3 odgovor. Dakle, nije reč o tome da li je on nešto lično ustanovio na nekom
4 konkretnom mestu nego, budući da je na vrhu vojne piramide bezbednosti, kod koga
5 se slivaju svi podaci, morao je znati o tome, da je to istina. Prema tome, opšta
6 pitanja, opštost pitanja je naizgled samo posledica činjenice da je on na vrhu
7 vojne piramide bezbednosti.

8 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] U redu, gospodine Milošević. Ja sam
9 Vam rekao na koji način ja shvatam to pitanje.

10 OPTUŽENI: Dobro.

11 G. MILOŠEVIĆ:

12 P: Recite, generale, da li je tačno da su snage SRJ i Srbije pratile
13 grupe proteranih kosovskih Albanaca do granice?

14 O: Da, bilo je slučajeva da, kad su prolazi kroz te zone gde su
15 raspoređeni bili, da su, ovaj, jedinice ili pripadnici jedinice organizovano
16 pratili, ali samo u slučajevima, kol'ko ja znam, kad su bila u pitanju prolazi
17 kroz minska polja, radi sprečavanja eventualnih problema u... stradanja tih ljudi
18 koji su masovno, tako, kretali. Tako da su to bila jedina akcija gde su, po
19 mojim saznanjima, te... ti ljudi i pomagali t... vojnici pomagali tim ljudima koji
20 su hodali, išli ili vozili se tu. Čak takvih slučajeva bilo. Znači, isključivo
21 kroz taj prolaz gde se z... nalazila vojska, tu su napravili taj prolaz da bi ti
22 nesretnici mogli da idu.

23 P: Da li ste... Da li možete nešto da kažete o optužbama koje su date u
24
25
26
27
28
29
30

1 tački 60, koji /?koja/ se odnosi na otimanje imovine, vozila, od... od Albanaca
2 koji su napuštali pokrajinu ili, kako se ovde kažu /?kaže/, koji su deportovani?

3 O: Otimanje i pljačke je bilo, i to mi imamo veliki broj procesuiranih
4 situ... slučajeva. 'Nači, bilo je, i od strane... čak, nažalost, i od nekih
5 starješina koji su činili krađe i otimanje motornih vozila. I, mi smo to
6 saznawali i procesuirali. Ali to ne može se svesti da to neko im naređivao, nego
7 oni su činili to, zlodela -

8 P: Da li... da li ima ijedan konkretan slučaj, za koji tvrdite da je bilo,
9 dakle, da počinitelj nije uhapšen i predat sudu?

10 O: Ako smo saznali, nije bilo. Znači, sve što smo saznali, čak smo ovog
11 jednog... ja sam ovde malopre rekô, koji je dezertirao kad je to pokrenuta akcija
12 otkrivanja, pobegô, i onda posle smo uhvatili na prostoru Vojvodine. Znači, za
13 sve slučajeve koji su bili indicirani ili stvarno učinjeni, preduzeti su mere.

14 P: Dobro.

15 O: Nijedan nije bio slučaj za koje smo znali, a da... da... da... Moguće je da
16 nismo do kraja završili, jel mi smo ko... d... sredinom jula izašli sa tog prostora
17 i mi nismo mogli imati više nikak'ih pristupa tom prostoru radi vršenja istrage.
18 I, prestal...kom /?prestankom/ ratnog stanja prestali su funkcionisati razni
19 sudovi, a rezervisti su prelazili... prešli u nadležnost civilnih sudova.

20 P: Generale, da li znate nešto o navodima koji su sadržani u tački 61,
21 koja je posvećena oduzimanju i uništavanju dokumenata za ličnu identifikaciju,
22 saobraćajnih dozvola za vozila koja su pripadala kosovskim Albancima? Dakle,
23 moje sasvim konkretno pitanje: da li je Vojska Jugoslavije nekome oduzimala
24 dokumenta bilo kakve vrste?

25 O: Nikakvih, nikakvih saznanja u vezi oduzimanja tih putnih isprava tim
26 ljudima, ili bilo kakve dokumentacije služba ne zna, ne zna ni komandovanje. Ako
27 se to desilo, sporadično, a da je to organizovano krenulo od... tu akciju - ne.
28 Nešto sam čuo da je to bilo slučaj, nekoliko slučajeva i u policiji, ali u vojci

29
30

1 nikako.

2 P: Dobro. Generale, samo par konkretnih pitanja. Vi se sećate da je u
3 toku NATO agresije bombardovana rezidencija predsednika republike u to vreme,
4 dakle, moja rezidencija?

5 O: Jeste, sećam se.

6 P: Ja sam lično video na televiziji generala Clarka da je objašnjavao da
7 je to bio legitiman cilj, zbog toga što se ispod rezidencije predsednika
8 republike nalazi komandni centar. Moje pitanje glasi: da li je ispod rezidencije
9 predsednika republike postojao neki komandni centar?

10 O: Ne. Ispod Vaše rezidencije nikakav komandni centar, čak ni... čini mi
11 se ni sklonište nije postojalo, nego je bio neke podrumske prostorije.

12 P: Hvala, generale. Vi ste u toku rata, u raznim komunikacijama o raznim
13 aktivnostima, borbenim, i u tom kontekstu, nesumnjivo čuli izraz "čišćenje". Da
14 li ste ga čuli?

15 O: Da.

16 P: Na šta se taj izraz odnosi?

17 O: Pa, čišćenje upotrebljeno od strane vojnika je jedan određeni pretres
18 terena. I ta... ta reč, znači, postoji u našim pravilima. I u našim pravilima to
19 tačno se objašnjava, šta to znači, i šta znači "čišćenje". Znači, čišćenje od
20 minskog polja, čišćenje minskih polja - to je jedan od... od čišćenja; čišćenja od
21 terorista - to je drugo čišćenje, itd. Znači, taj termin upotrebljava se za
22 vojne... vojne akcije i vojne radnje, radnje jedinice koje izvršavaju borbeni
23 zadatak.

24 P: Da li je taj izraz ikad podrazumevao neku nasilnu akciju protiv
25 civila?

26

27

28

29

30

1 O: Protiv civila? Ne. To... objašnjavajući... odnosno, sadržaj tog i tih
2 pravila objašnjava da to nema veze sa čišćenjem civila.

3 P: Dobro. Generale, ja sam Vas... ja sam Vam, kad smo se sreli ovde, u
4 pripremi, dao jedan primerak ove optužnice da pročitate. Da li ste uspeli da
5 pročitate?

6 O: Jesam, pročitô sam.

7 P: E sad Vas molim, s obzirom da ste Vi bili, dakle, na vrhu vojne
8 bezbednosti, šta je od ovoga - govorim, 'nači, o ovoj optužnici za Kosovo, što
9 sad držim, da li ste je pročitali pažljivo...

10 O: Jesam.

11 P: ...i u celini?

12 O: Jesam.

13 P: Šta je od toga tačno? Što... od optužbi, ne mislim u... generalno šta je
14 tačno, nego šta je od optužbi koje sadrži taj dokument tačno?

15 O: Pa, ja znam da nijedan kontakt s Vama, da nijedna sednica Štaba
16 Vrhovne komande, da nijedan dokumenat koji je Štab Vrhovne komande izdala - a u
17 izradi tih dokumenata i ja sam učestvovao, il' su učestvovali moji organi -
18 govore uprotno... u...upravo suprotno od ovih postavki teze koje se navode u
19 optužnici.

20 P: Hvala, generale. Ne'am više pitanja, završio sam.

21 OPTUŽENI: Gospodine Robinson, kao što vidite, general će moći sutra
22 posle radnog vremena da napusti Hag.

23 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Hvala, gospodine Milošević.

24 Gospodine Nice, izvolite.

25

26

27

28

29

30

1 Unakrsno ispituje g. Nice:

2 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

3 P: Možda biste mogli da nam pomognete oko nekih detalja, prije nego što
4 produžimo. Recite nam, šta ste Vi radili u januaru 1999., šta ste zaista radili?
5 Da li ste bili u svojoj kancelariji u Beogradu? Šta ste radili?

6 O: Januaru 1999. godine? Bio sam... još sam bio pomoćnik saveznog ministra
7 odbrane.

8 P: Dakle, niste bili na Kosovu. Bili ste u Beogradu, je li tako?

9 O: Da, bio sam u Beogradu.

10 P: Kakve ste materijale dobijali?

11 O: Dobijô sam i pismene materijale, telegrame, i dobijô sam i lična
12 saznanja sa sjednice saveznog ministra, sa kolegijuma saveznog ministra odbrane.
13 Samo ne znam u vezi čega, ko...koje materijale? Materijali su po funkciji meni
14 stizale, iz različitih strana.

15 P: Pitam Vas koji Vam je materijal bio na raspolaganju, Vama. A sljedeće
16 pitanje će biti da saznam da li bi taj materijal bio nama na raspolaganju.
17 Dakle, da ostanemo na januaru 1999. Materijal koji ste Vi dobijali - jedna ili
18 druga vrsta izvještaja, to je pismeni materijal - da li je taj materijal nama na
19 raspolaganju?

20 O: U tom vremenskom periodu mi smo intenzivno radili na ažuriranje plana
21 odbrane zemlje. Ja ne znam šta bi Vas iz plana odbrane zemlje eventualno
22 interesovalo. Verovatno neki delovi; ako su ti naši organi vlast oslobodile
23 čuvanja tajni tih dokumenata koji se odnose na odbranu zemlje, verovatno možete
24 dobiti.

25 P: Jedna stvar su planovi odbrane jedne zemlje. Ali, dajte -

26 [Sudije većaju]

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da, izvolite, gospodine Nice.

2 G. NICE: [simultani prevod]

3 P: Dajte da budemo konkretni u vezi sa jednim vrlo poznatim incidentom:

4 Račak /Rečak/. Vi ste bili u Beogradu. Da li ste dobili bilo kakvu pisanu

5 informaciju o Račku?

6 O: Nisam.

7 P: Da li je to zbog toga što vojska nije napravila nikakav izvještaj o

8 Račku, ili zato što, iako je možda taj izvještaj napravljen, on nikada nije

9 stigao do Vas? Šta od to dvoje?

10 O: Pa, gospodine Nice, ja sam tada bio pomoćnik saveznog ministra

11 odbrane za civilnu odbranu, ja nikakve relacije, takve vrste, nisam komandne

12 imao sa Generalštabom Vojske Jugoslavije. Ako je takvi izveštaji stizali, onda

13 su stizali linijom komandovanja Generalštaba, i oni su rešavali na tom nivou.

14 Tada još Generalštab bio odvojen od Ministarstvo odbrane. I moja funkcija nije

15 bila to da se o tim stvarima, linijom vojske, informišem.

16 P: Da li je ta pozicija potrajala u januaru, februaru i u martu, tj. da

17 Vi niste dobijali nikakve informacije, obavještajne podatke o vojnim pitanjima

18 na terenu, na Kosovu?

19 O: Obaveštajne podatke nisam dobijô, al' dobijô sam podatke od organa,

20 od područnih organa, linijom Ministarstva odbrane, o problemima koji se javljaju

21 na Kosovu u to vreme. Vojske nisam dobijô podatke.

22 P: U redu. A od MUP-a, da li ste dobijali bilo kakve izvorne materijale

23 od MUP-a tokom januara, februara i marta?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ne /nečujno/ tako, ja sam bio savezni organ, a MUP je organizovan na
2 republičkom nivou, tako da ti podaci... nit' su oni bili dužni da šalju
3 Ministarstvu odbrane. Eventualno na s...sednicama, ako je bio upoznat ministar
4 odbrane, onda je na svom kolegijumu, čiji sam i ja bio član, informisô nas o
5 nekim problemima koji se dole dešavaju, a koje je dobijô linijom MUP-a,
6 republičkog MUP-a. Tada su postojale dve republički MUP, dva: Crna Gora i
7 Srbija.

8 P: Dakle, da bi bilo jasno: na osnovu Vašeg iskustva u tom vremenu, Vi
9 ne možete ovom Vijeću pružiti nikakve informacije na osnovu izvornog materijala
10 ili svojih direktnih saznanja o bilo čemu što se desilo između januara i kraja
11 marta 1999., jer Vi u tome niste sudjelovali. Je li tako?

12 O: Ja nisam lično sudelovao u tim događajima. Međutim, organizacijska
13 struktura Ministarstva odbrane dospe do opština, po celoj dubini, gde imaju
14 opštinski organi i Ministarstva unutrašnjih poslova. I do njih su dospevali
15 određene... određeni podaci sa dešavanjima sa teritorija.

16 P: Nas ne interesuje ono što je stizalo do drugih ljudi, nas interesuje
17 samo ono što je Vama bilo poznato. I mislim da ste Vi odgovorili na moje
18 pitanje. Ali, moram da postavim i sljedeće pitanje: da li ste Vi kasnije imali
19 vrlo važnu ulogu u jednom tijelu Vojske Jugoslavije, koje se naziva Komisija za
20 saradnju sa Međunarodnim sudom? Je li tako?

21 O: Ja sam penzionisan dve 'iljadite pr... 2001. godine, i kao penzioner
22 sam bio član te komisije koju je formirala Savezna vlada.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: I to viši član komisije, je li tako?

2 O: Nisam viši član, nego sam bio član. Tamo je postojao rukovodilac -

3 P: Prije nego što se udaljimo od januara, februara i marta: radeći za
4 komisiju, da li ste naišli na i da li ste pogledali bilo kakav izvještaj, bilo
5 iz MUP-a - malo verovatno - ili iz Vojske Jugoslavije - vjerovatnije - o
6 događajima u Račku?

7 O: Cilj te komisije nije bilo prevashodno u početku da bavi se tim
8 dokumentima, nego se bavi organizacijskim problemima, da se uspostavi jedna
9 legalna i legitimna saradnja sa Haškim tribunalom, jel do tada nije
10 funkcionisala, mi tada još nismo ima... -

11 P: Pošto nam je vreme ograničeno - ovo je vrlo jednostavno pitanje i
12 molim Vas za jednostavan odgovor. Mislim, Vi ste ustvari bili potpredsjednik te
13 komisije, zar ne?

14 O: Ne.

15 P: A, shvatam. Ali, obavljajući svoj posao, da li ste Vi vidjeli bilo
16 kakav izvještaj Vojske Jugoslavije o Račku? Odgovorite, molim Vas sa "da" ili
17 "ne".

18 O: Nisam.

19 P: Da li je bilo ko pokušao da nađe neki izvještaj?

20 O: Nismo. Ja sam pokušao Vama da objasnim da funkcija o... komisije nije
21 bila da pronalaze d... ovaj, dokumente, da vrši istrage, itd. Komisija to nije

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 radila.

2 P: Nama je jedan svjedok prošle sedmice rekao da je jedna od funkcija
3 komiteta stručnjaka u okviru komisije da se pomire kontradiktorne verzije; na
4 primer, ako je bilo različitog interpretiranja događaja. Recite nam u jednoj
5 rečenici, pošto ste Vi bili u toj komisiji, šta je komisija radila da pomiri
6 različite verzije jednog događaja?

7 O: Komisiji to nije bio zadatak. Ovo o čemu Vi govorite, to je radila
8 ekspertski tim, koji je kasnije formiran naredbom načelnika Generalštaba, i... od
9 s...sastava aktivnih i penzionisanih oficira, koje je bila u funkciji izučavanja
10 borbenih dejstava, proteklih borbenih dejstava. Ta komisija nije imala nikakve
11 veze sa ekspertskim timom, sem što je na čelu i jedne i druge stajalo načelnik,
12 odnosno general koji je rukovodio.

13 P: Da se samo još kratko bavimo time. Ekspertski tim je proučavao
14 borbene operacije - i pošto odgovor u prevodu nije sasvim jasan - čini se da se
15 tim bavio usklađivanjem različitih verzija događaja. Možete li nam navesti
16 primjer, na koji način je taj tim usklađivao različite verzije događaja i šta je
17 bio ishod tog usklađivanja?

18 O: Pre svega, taj ekspertski tim nije imao zadatak da usklađuje, il' da
19 na bilo koji način falsifikuje događaje, nego da u potpunosti izvrši analizu
20 stvarnih događaja koji su se dešavali na teritoriji za vreme izvođenja borbenih
21 dejstava i NATO agresije.

22 P: Ja nisam optužio taj tim za falsifikovanje verziji. Da li ste Vi
23
24
25
26
27
28
29
30

1 slijedili iskaz drugih svjedoka ovdje?

2 O: Sporadično.

3 P: Potpuna analiza događaja, da li je to stavljeno na raspolaganje
4 Međunarodnom sudu? Taj ekspertska tim je, izgleda, obezbjeđivao potpunu analizu
5 događaja i ukupnih borbenih operacija. Da li smo mi vidjeli tu kompletnu
6 analizu?

7 O: Niste mogli videti jer je taj ekspertska tim prestao sa radom. Nekim
8 intervencijama, čini mi se i vašim, da... da taj tim i kom... Pošto ste tada
9 izjednačili komisiju i ekspertska tim, mi smo prestali da /?sa/ radom, i mi i
10 ekspertska tim, i nije bio taj zadatak doveden do kraja. Što se tiče -

11 P: Ministar Tadić je ukinuo komisiju kada je preuzeo funkciju ministra
12 odbrane, i bilo je jasno da se unutar Srbije tvrdilo da je komisija nepošteno
13 ili moguće da je nepošteno tijelo. Da li se sjećate toga?

14 O: Ja se sećam toga da je komisija njegovom naredbom ukinuta, al' šta je
15 to pošteno unutar Srbije, gde to unutar Srbije - to pitanje, taj deo Vašeg
16 pitanja nisam razumeo. Ko je tu bio nepošten i ko je to shvatio, to unutar
17 Srbije? Šta to znači, "unutar Srbije"?

18 P: Kada ju je ministar Tadić ukinuo, gospodine Farkaš, da li je u
19 novinama bilo izvještaja u smislu da tom tijelu ne treba vjerovati i da,
20 navodno, to tijelo je kršilo zakon? Da li je bilo takvih izvještaja kojima je
21 objašnjavano ovo ukidanje komisije?

22 O: Ne znam za to dalje, šta su novine pisale o tome, da l' je to... Ne
23 znam za to.

24 P: Posljednja dva uopštena pitanja o komisiji, pre nego što krenemo na
25
26
27
28
29
30

1 nešto drugo. Možda ću se na to sutra i vratiti. No, komisija je imala lak
2 pristup raznim dokumentima, kao što su, na primer, ratni dnevници - dakle,
3 dokumentima sačinjenim u to predmetno vreme - i takođe imala pristupa i radnim
4 kartama iz tog predmetnog vremena, zar ne?

5 O: Nije tako. Komisija nije imala lak pristup i komisija se, ja sam Vama
6 rekao da nije se bavila tim problemima, nego se ekspertski tim bavila tim
7 problem...

8 P: Da li je ekspertski tim - ako Vi insistirate na toj razlici, onda nam
9 recite da li je ekspertski tim imao pristupa ratnim dnevnicima, radnim kartama i
10 drugim dokumentima iz tog predmetnog vremena? Odgovorite sa "da" ili sa "ne",
11 molim Vas.

12 O: Tim je vršio istraživanje u tom pravcu, da dođe do tih p... izvornih
13 podataka. Međutim, arhiva je bila delimično bombardovana, delimično raseljena, i
14 to je bilo veliki, ogroman napor, pošto i arhiva nije bila do... do kraja sredi...
15 sređena. Tako da oni su činili napor da dođu do tih podataka, i karata i... i... i...
16 i dokumenata, i zbog toga su pozivali o... pojedina lica, učesnike određenih
17 događaja da svedoče i, ako poseduju ta dokumenta, da to daju na uvid i da se
18 situacija oko toga razjasni.

19 P: Vidite, mi smo dosta kasno dobili razne knjige o evidenciji do kojih
20 smo pokušavali godinama da dođemo, a onda su one u jednom trenutku postale lako
21 pristupačne. Da li Vi možda znate iz kog razloga ovaj ekspertski tim komisije
22 ustvari vrši odabir raznih tih dokumenata i evidencija, kako bi onemogućio
23 Tužilaštvu Međunarodnog krivičnog suda pristup njima? Da li možete da nam kažete
24 koji bi bio razlog za to?

25 O: E...ekspertski tim, pre svega, nije bio deo... deo komisije. Ekspertski
26
27
28
29
30

1 tim, rekô sam Vam, formiran naredbom načelnika Generalštaba. A komisija je
2 formirana odlukom saveznog ministra odbrane i uz saglasnost načelnika
3 Generalštaba i saglasnost Savezne vlade. A ovo što pitate, o tim dokumentima -
4 kako vreme isticalo, verovatno taj ekspertski tim je ušao u trag tim dokumentima
5 i zato to s... ta situacija oko tih dokumenata narasla, i oni su, ljudi, došli do
6 tih određenih papira.

7 P: Da li Vam pada na pamet bilo koji razlog zašto su ubeđivali
8 Aleksandra Vasiljevića članovi komisije da ne dođe ovde i dobrovoljno ne
9 saraduje sa Tužilaštvom i da svedoči ovde? Da li možete da nam ponudite neki
10 razlog zbog čega se to desilo?

11 O: To... takva konstatacija nije tačna, da komisija ubeđivala. Međutim, mi
12 u to vreme, kad ste vi počeli da radite sa Aleksandrom Vasiljevićem, mi nismo
13 imali još iz... zakon o saradnji s Haškim tribunalom, mi nismo imali instituciju
14 oslobađanja starješina, vojnika i generala od čuvanja tajni. U tom vremenu o kom
15 Vi govorite, sa Acom Vasiljevićem je razgovarano da bez toga ne može da, i ne bi
16 trebalo da to čini što čini, zato što može krivično čovek da odgovara. Znači, to
17 nikakva zla namera, o...ogovaranje... odgovaranju da on to ne čini -

18 P: Vi, dakle, prihvatate da je njemu bilo rečeno da ne razgovara s
19 Tužilaštvom, i to pod pritiskom određenih krivičnih sankcija, bez obzira na
20 obavezu svih strana da saraduju sa ovim Sudom? Dakle, Vi prihvatate da je njemu
21 dat taj savet i da je on bio pod pritiskom?

22 O: Nije on bio pod pritiskom. Njemu je predočeno samo to da ljudi koji
23 nisu oslobođeni, i on to vrlo dobro je i znao, da ti ljudi koji nisu oslobođeni

24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

sreda, 09.11.2005.

Predmet br. IT-02-54-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti usklađena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 čuvanja državne tajne, mogu da dođu pod udar te iste države. Znači, ta država
2 prvo treba da donese i da zaštiti svoje građane na način da bi mogli adekvatno
3 saradivati sa Haškim tribunalom. I, to je bio upravo cilj komisije, da komisija
4 insistira na zakonu o saradnji, na instituciji oslobađanja od čuvanja državnih
5 tajni, i o... na instituciju da se do određenih dokumenata koje vi tražite možete
6 legalno doći.

7 P: Još nekoliko kratkih pitanja pre nego što završimo sa radom danas.
8 Recite nam, na kojoj funkciji ste bili 1991. godine?

9 O: 1991. godine, krajem go... do... do... do sredine godine bio sam načelnik
10 štaba Teritorijalne odbrane Vojvodine. A kasnije u toj godini, negde u jesen,
11 sam bio pomoćnik komandanta 1. armije za vojno-teritorijalne organe.

12 P: Do kada?

13 O: Do 1995., kad sam postavljen, odnosno ukazom postavljen za pomoćnika
14 saveznog ministra odbrane.

15 P: Do kada ste bili na toj funkciji?

16 O: Do 24. aprila, do početka... do samog početka agresije na moju zemlju.

17 P: Druga tema je sledeća -

18 OPTUŽENI: Od 24. marta.

19 SVEDOK: Od 24. marta, da.

20 NEPOZNATI GOVORNIK: [simultani prevod] Da, marta, da. U redu.

21 G. NICE: [simultani prevod]

22 P: Vi ste govorili o nekoliko sastanaka. Ja ću Vam spomenuti neke od
23
24
25
26
27
28
29
30

1 njih. Jedan je bio sastanak koji ste imali sa ovim optuženim, što je bilo
2 otprilike mesec dana pre imenovanja na mesto načelnika bezbednosti Vojske
3 Jugoslavije. Da li imate bilo kakve beleške ili neki zapisnik sa tog sastanka?

4 O: Beleške? Ne.

5 P: Znači, recite nam - kako biste ovde svedočili, na koji način ste
6 osvežili pamćenje?

7 O: Pa, jednostavno, takve stvari se, gospodine Nice, pamte u vojsci.
8 Dotad sam bio pomoćnik ministra, sad me postavlja, daje predlog, odnosno predlog
9 da se... da budem načelnik Službe bezbednosti. To se pamti, gospodine Nice, u
10 vojsci, takva premeštanje i postavljanje.

11 P: U redu. Naređenje od Ojdanića da morate otići na Kosovo kako biste
12 izvršili istragu o počinjenju zločina i o krivičnom gonjenju za počinjenje
13 zločina od strane Vojske Jugoslavije - recite nam, da li imamo kopiju tog
14 naređenja i da li imamo kopiju izveštaja koji ste Vi načinili u skladu sa tim
15 naređenjem koje Vam je bilo dato?

16 O: Dato mi je usmeno naređenje i ja skoro smesta sam to, sišô na Kosovo,
17 tako da to pismeno naređenje nisam dobio.

18 P: A Vaš izveštaj? Ali, Vaš izveštaj je sigurno bio u pisanom obliku,
19 budući da se radi o važnom pitanju. Da li postoji kopija tog izveštaja?

20 O: Izveštaj je postojao, i to je... taj izveštaj je u pisanoj formi. Na
21 osnovu tog izveštaja je referisao moj zamenik, Aca -

22 P: Da li se taj dokument nalazi ovde, u zgradi, kako bismo mogli da ga
23 pročitamo?

24 O: Ne nalazi se, kol'ko ja znam. Ako Vi nemate, ja nemam.

25

26

27

28

29

30

1 P: Zar niste mislili da bi možda bilo pametno da ga donesete sa sobom?

2 O: Ja to nisam mislio. Nisam ni znao gde je i kako da dođem do tog
3 dokumenta.

4 P: Niste? Znači tako. Dakle, Vi sve na osnovu pamćenja govorite? Sve
5 vezano za taj dokument?

6 O: Pa, ne govorim na osnovu pamćenja. Vršena je priprema sa mnom, uoči...
7 kad sam saznao da ću biti svedok, onda sam, kako Vi kažete, osvežio pamćenje
8 kroz kontakata, al' ja dokumente nemam. Pristup tim dokumentima m... je otežan -

9 P: Kroz koje kontakte?

10 O: Sa pomoćnicima, pravnim pomoćnicima gospodina Miloševića.

11 P: Znači, oni su Vam rekli određene stvari ili su s Vama razgovarali o
12 određenim stvarima; međutim, Vi niste imali pred sobom nikakve dokumente na
13 osnovu kojih biste osvežili pamćenje u vezi sa sadržajem Vašeg izveštaja?

14 O: Gospodine Nice, u prvom pitanju... nisam razumeo, ovaj, prethodno
15 pitanje, jer to su neke Vaše konstatacije, pa ne razum... nisam shvatio, ovaj, šta
16 ste mi rekli u prethodnoj... pre nego što ste postavili pitanje?

17 P: Na kraju - ne znam, ustvari, do kada danas možemo da radimo - ali, Vi
18 ste detaljno govorili o dva sastanka koji su održani 16. i 17. maja sa
19 Pavkovićem i sa drugima. Da li imate bilo kakve zabeleške u vezi tih sastanaka
20 sa Vama?

21 O: Nemam.

22 P: Da li postoje?

23 O: Verujem da postoje.

24 P: Ali niste uložili nikakav napor da to donesete sa sobom ovde?

25 O: Pa, ja sam uložio dovoljan napor što sam uopšte došao.
26
27
28
29
30

1 P: U redu.

2 G. NICE: [simultani prevod] Da li mogu da postavim još jedno pitanje pre
3 pauze?

4 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Da, samo još jedno.

5 G. NICE: [simultani prevod]

6 P: Gospodine Farkaš, na osnovu Vašeg svedočenja, koliko sam ja shvatio,
7 od marta pa nadalje, na osnovu Vašeg položaja u Beogradu i posetama terenu, Vi
8 ste ustvari trebali da budete neko, i smatrate da ste bili neko ko je bio dosta
9 dobro upoznat s onim što se dešavalo na Kosovu tokom onoga što Vi opisujete kao
10 NATO agresija. Da li je to tačno?

11 O: Ja ne opisujem da je to NATO agresija, to jeste bila NATO agresija.
12 Mi smo bili 78 dana bombardovani. Ja sam -

13 P: Da li smatrate da ste Vi znali maltene sve ono što se dešava? Ako mi
14 odgovorite, to će mi pomoći u vezi onoga što ću Vas sutra pitati.

15 O: Dobro. Ja ne mogu da tvrdim, i to, m... ja mislim, niko ne može da
16 tvrdi, da sve zna, nego smo se trudili, na osnovu svih naređenja, da saznamo što
17 više i što više detalja. Da l' sam ja sve znao - sigurno nisam sve znao.

18 P: Da li onda možemo da završimo sa odgovorom na sledeće pitanje: kako
19 je došlo do toga da je na hiljade tela kosovskih Albanaca bilo iskopano i zatim
20 prebačeno na sever Srbije, kako bi bili ponovo zakopani tamo? Da li možete to da
21 objasnite Veću, i to u jednoj rečenici?

22 O: Ja o tom događaju, da su iskopane i da su prebačene na teritorije
23 centralne Srbije, saznao sam, čini mi se, tek posle... posle završetka rata.

24

25

26

27

28

29

30

1 U toku rata nisam po... nisam imao z... saznanja, dok sam bio na toj funkciji, šta
2 se to tamo desa...dešavalo i gde se to desilo. Ovi podaci su došli kasnije, koji
3 su sad iskopavanjima i analizama došli, to s... Tako... takva saznanja u tom periodu
4 koji ste ovde naveli nisam imô.

5 SUDIJA ROBINSON: [simultani prevod] Moramo da prekinemo sa radom za
6 danas. Nastavljamo sutra ujutru u 9.00h.

7 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molimo, ustanite.

8 ... Sednica završena u 13.46h.

9 Nastavak zakazan za četvrtak,

10 10.11.2005., u 9.00h.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30